Programmabegroting 2026

Veiligheidsregio Fryslân

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2026 van Veiligheidsregio Fryslân. Dit document schetst de belangrijkste ontwikkelingen binnen onze organisatie en de keuzes die we maken om onze taken effectief en doelmatig uit te voeren. De veiligheidsregio beweegt mee met maatschappelijke ontwikkelingen, terwijl we stabiliteit bieden in crisisbeheersing, publieke gezondheid en brandweerzorg.

Strategische ontwikkelingen
In 2026 zetten we verdere stappen in de versterking van onze organisatie. Binnen de publieke gezondheid wordt de beweging gemaakt van zorg naar gezondheid, met extra aandacht voor preventie en samenwerking in het zorgnetwerk. De crisisorganisatie wordt versterkt en aangepast aan nieuwe dreigingen, waarbij het Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) een belangrijke rol speelt in de informatievoorziening. Binnen de brandweer werken we aan de uitvoering van het geactualiseerde dekkingsplan, met extra aandacht voor vakbekwaamheid en specialistische taken.

Naast deze inhoudelijke speerpunten blijft er aandacht voor digitalisering en verdere professionalisering van de organisatie. Het versterken van informatiesturing, dataveiligheid en procesoptimalisatie draagt bij aan een efficiënte en toekomstbestendige veiligheidsregio.

Financiële kaders
Net als voorgaande jaren blijven structurele financiële uitdagingen een aandachtspunt. De aangekondigde korting op specifieke uitkeringen en de druk op gemeentelijke financiën vragen om een beheerste en realistische aanpak. Daarom wordt in 2026 gewerkt aan het toekomstbestendig maken van onze organisatie. De bestuurlijke opdracht voor de GGD, de implementatie van procesoptimalisaties en de herziening van de huisvestingskosten spelen hierin een belangrijke rol.

Tegelijkertijd blijven we investeren in noodzakelijke ontwikkelingen, zoals informatiemanagement, crisisbeheersing en de versterking van preventieve gezondheidszorg.

Samenwerking en koers
Deze begroting geeft richting aan de verdere ontwikkeling van onze organisatie en vormt de basis voor bestuurlijke keuzes. Wij blijven ons inzetten voor een sterke, wendbare en doelmatige veiligheidsregio en werken hierin nauw samen met gemeenten en ketenpartners. Wij vertrouwen erop dat deze stukken een helder beeld geven van onze koers. Mocht u vragen hebben of een toelichting wensen, dan lichten wij deze graag toe.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

De begroting 2026 is op 10 juli 2025 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter	**Secretaris**
De heer Mr S. van Haersma Buma	De heer L.J. Gebben

VEILIGHEIDSREGIO FRYSLÂN

Inhoudsopgave

1. Algemeen 5
1.1. Meerjarig financieel kader 5
2. Programmaplan Gezondheid 6
2.1. Doel van het programma 6
2.2. Algemeen 8
2.2.1. Lyts & jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind 9
2.2.2. Grut: Gezondheidspotentieel versterken 10
2.2.3. Wiis: Gezond en vitaal ouder worden 11
2.2.4. Elkenien 11
2.2.5. Organisatie 14
2.2.6. Bestuurlijke opdracht GGD 14
2.3. Baten en lasten in 2026 15
3. Programmaplan Crisisbeheersing 18
3.1. Doel van het programma 18
3.2. Speerpunten Veiligheid 18
3.3. Resultaten in 2026 19
3.4. Baten en lasten in 2026 21
4. Programmaplan Brandweer 24
4.1. Doel van het programma 24
4.2. Speerpunten 24
4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2026 24
4.4. Baten en lasten in 2026 27
5. Financiën en kengetallen 30
6. Algemene dekkingsmiddelen 31
7. Paragrafen 32
7.1. Financiering 32
7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing 34
7.3. Bedrijfsvoering 38
7.3.1. Inleiding 38
7.3.2 Goed werkgeverschap 38
7.3.3 Integriteitsbeleid en gedragscode 38
7.3.4. Privacy & security 38
7.3.5 Organisatiethema's 39
7.4. Onderhoud kapitaalgoederen 43
7.5. Verbonden partijen 43
8. Financiële begroting 44
8.1. Overzicht van baten en lasten 44
8.2. Financiële positie 48

Bijlage 1. Bijdrage per gemeente 2026-2029 52
Bijlage 2. Investeringskredieten 2026 57

1. Algemeen

1.1. Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 13 maart 2025 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen als de overige autonome ontwikkelingen meegenomen.

Autonome ontwikkelingen

In de begroting zijn de budgetten voor materiële kosten en loonkosten conform de financiële verordening geïndexeerd.

- ***Indexering materiële kosten***
  Ten behoeve van de indexatie van materiële kosten naar het volgende begrotingsjaar wordt uitgegaan van de consumentenprijsindex (CPI) zoals gepresenteerd in de septembercirculaire gemeentefonds twee jaar voorafgaand aan het betreffende begrotingsjaar. De gepresenteerde cpi in de septembercirculaire 2024 voor het jaar 2026 is 2,4%. Voor het jaar 2027, 2028 en 2029 is dit 2,3%.

- ***Indexering loonkosten***
  De huidige cao loopt tot 1 augustus 2025. Daarom moeten wij nu een inschatting maken van de indexatie van de loonkosten. Conform de bestuurlijke afspraken gebruiken wij hiervoor de indexering voor de loonkosten zoals vermeld in de septembercirculaire van het gemeente-fonds. Daarin staat als loonvoet sector overheid voor 2025 een ontwikkeling van 4,7%. Voor de jaren daarna gelden de volgende indexaties: 3,8% voor 2026, 4,8% voor 2027, 4,0% voor 2028 en 4,0% voor 2029.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Doel van het programma

Een gezonde basis ‘foar elkenien’. Dat is het doel van ons programma. Vanuit de verschillende levensfasen is het daarom onze missie om ons in te zetten voor:

- Elkenien: een gezond leven in een gezonde en veilige omgeving.
- Lyts: een gezonde kansrijke start voor ieder kind.
- Jong: gezond opgroeien in een kansrijke omgeving.
- Grut: gezondheidspotentieel versterken.
- Wiis: gezond en vitaal ouder worden.

Agenda Publieke Gezondheid

De ‘Agenda Publieke Gezondheid 2023-2026' benoemt voor deze thema’s de vraagstukken voor de publieke gezondheid in Fryslân. Het is het fundament voor de samenwerking tussen de Friese gemeenten onderling en de samenwerking met de GGD.

Leeswijzer

Het programmaplan is opgebouwd uit de levensfasen die GGD Fryslân hanteert: Elkenien, Lyts, Jong, Grut en Wiis. Onder iedere levensfase volgen we de opbouw van de vier pijlers die we ook in de financiële begroting hanteren:

- Monitoring, signalering en Advies
- Uitvoerende taken gezondheidsbescherming
- Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis
- Toezicht houden

Hiermee doen we recht aan de ‘Meerjarenkoers 2023-2026' en aan de traditionele opbouw van de begroting in pijlers, zoals gehanteerd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en bij de benchmarks van de GGD'en in Nederland (zie figuur ‘De taken van GGD Fryslân’).

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

2.2. Algemeen

Preventie

Preventie heeft een prominente plek in ons beleid en is voor gemeenten een belangrijk instrument. Voor het oplossen van grote maatschappelijke vraagstukken zijn de ogen gericht op preventie. Het draagvlak voor preventie zit niet alleen in het wettelijk kader (Wet publieke gezondheid) maar komt ook terug in nieuwe (wets)ontwikkelingen, waaronder:

- het integraal zorgakkoord (IZA);
- het (in ontwikkeling zijnde) aanvullend zorg en welzijn akkoord (AZWA);
- het gezond en actief leven akkoord (GALA) met bijbehorende specifiek uitkering (SPUK-regeling);
- het programma wonen, ondersteuning en zorg voor ouderen (WOZO);
- regie op volkshuisvesting;
- de omgevingswet.

Netwerkorganisatie

GGD Fryslân zet zich binnen deze ontwikkelingen in als netwerkorganisatie. Wij zijn voor gemeenten dé sparring- en kennispartner. Wij investeren daarom in het versterken van inhoudelijke en strategische kennis. Hiermee borgen we onze kwalitatief hoogwaardige en domeinoverstijgende adviesrol. Tegelijk zijn er onzekerheden. We hebben te maken met veel inhoudelijke ontwikkelingen, die verderop in deze begroting aan de orde komen. En de financiële druk is hoog. In 2026 handelen wij conform de uitkomsten van de bestuurlijke opdracht (besluit juni 2025). Dit betekent dat de bestuurlijke keuzes die gemaakt worden een effect hebben op de uitvoering van het programma Gezondheid in 2026.

Zorg- en preventielandschap

Het bestaande Integraal Zorgakkoord (IZA) wordt verbreed, geïntensiveerd en geconcretiseerd in een Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). In dit nieuwe akkoord staan centraal: de gelijkwaardige toegang tot zorg en welzijn en het afwenden van het arbeidsmarkttekort. Beide kerndoelen worden ondersteund door de huidige beweging in het AZWA om de samenwerking van het medisch en het sociaal domein te versterken. In 2025 wordt het akkoord met bijpassende afspraken en financiering verder vormgegeven.

GGD Fryslân draagt hieraan in 2026 bij met haar coördinerende rol en kennis- en adviesfunctie. Zowel lokaal, regionaal als landelijk.

3Noord Algemene Gezondheidszorg

In 2026 intensiveren we de samenwerking met de noordelijke GGD'en binnen de afdeling Algemene Gezondheidszorg (AGZ). Dit is noodzakelijk om de kwaliteit van onze dienst-verlening te garanderen en onze expertise te behouden en te versterken. Daarnaast is deze samenwerking gericht op kosteneffectief en efficiënter werken en anticiperen we zo ook op het arbeidsmarktvraagstuk.

Bestuurlijke Opdracht

In 2024 en 2025 loopt de Bestuurlijke Opdracht voor de toekomstbestendigheid van de GGD. De uitkomsten hiervan verwerken we in de kaderbrief 2027-2030. Zie ook paragraaf 2.2.6.

2.2.1. Lyts & jong: Een gezonde kansrijke start voor ieder kind

Jeugdgezondheidszorg

Samenwerking in de keten
De hervormingsagenda Jeugd is gericht op een samenhangende aanpak tussen de betrokken partijen. Jeugdgezondheidszorg (JGZ) is hier niet direct bij betrokken, maar speelt als belangrijke partner wel een cruciale rol voor deze doelgroep in de samenwerking binnen de jeugdketen en het onderwijs. Preventie is onlosmakelijk verbonden aan ketensamenwerking. Vanuit de eigen, unieke positie en kennis van de JGZ werken we aan een samenhangende aanpak rond jeugd. We sluiten dit aan op maatschappelijke ontwikkelingen.

De speerpunten zijn onder andere: datagedreven en digitaal en collectief werken. Hieraan geven we de komende jaren een vervolg. Ook een speerpunt is meer focus op het vergroten van de ouderbetrokkenheid. Zo willen we meer ouders bereiken door het aanbieden van meer digitaal contact en online informatievoorziening. Daarnaast ligt onze focus voor jongeren op het beter aansluiten bij de informatiebehoefte en het -aanbod. Door onze werkwijze te versimpelen en met een app te werken, bieden we ze de mogelijkheid om op een laag-drempelige manier contact op te nemen met een jeugdverpleegkundige. Zo kunnen we onze signaleringsfunctie verstevigen. En deze werkwijze versterkt ook de regie van ouders en jongeren.

De uitvoering van de JGZ richten we steeds meer flexibel in qua vorm en timing van de contactmomenten. Dit komt voort uit de behoefte om meer zorg op maat te bieden en om ons voor te bereiden op de krapte op de arbeidsmarkt. Hiervoor hebben we in 2025 met het traject ‘taakherschikking’ gestart. De uitkomsten hiervan werken we in 2026 verder uit en we maken dan ook een start met de implementatie.

Spraak- en taalontwikkeling
We signaleren een toenemend aantal achterstanden in de spraak- en taalontwikkeling bij jonge kinderen. Om deze trend te keren, ontwikkelen we een collectieve interventie die gericht is op het stimuleren van de taalontwikkeling bij jonge kinderen. Deze interventie rollen we Fryslânbreed uit binnen de verschillende omgevingen van het kind, waaronder die van de ouders.

Centrale zorgverlener
De centrale zorgverlener (CZV) is de sleutelfiguur binnen de ketenaanpak ‘Kind naar gezond gewicht’. In 2025 vervult GGD de rol van de CZV in Fryslân door de inzet van extra geschoolde jeugdverpleegkundigen. Op basis van de evaluatie in oktober 2025 maken we afspraken over de inzet en borging van deze rol in 2026 en daarna.

Aanpak schoolverzuim
De aanpak schoolverzuim van ziekgemelde leerlingen richt zich zowel op een duidelijker, provinciaal kader rond geoorloofd verzuim als op de verdere implementatie van Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen (MAZL).

MAZL richt zich op het vergroten van schoolaanwezigheid. Het is een integrale aanpak waarbij leerlingen, ouders, JGZ, onderwijs, gemeenten en ketenpartners samenwerken. Vanuit de gefaseerde aanpak uit 2025, geeft JGZ in 2026 waar mogelijk op grotere schaal uitvoering aan MAZL. Dit betekent meer inzet van JGZ-professionals, waaronder de beschikbaarheid van jeugdartsen. In gemeenten waar MAZL (nog) niet is geïmplementeerd, werken we verder aan eenduidige kaders rond geoorloofd verzuim en de aanpak hiervan en aan de samenwerking in de keten. Hiervoor is afstemming met ketenpartners essentieel.

Monitoring instroom en tijdige acties
In 2026 continueren wij de monitoring op instroom door mondiale ontwikkelingen binnen de JGZ. Wanneer de instroom van kinderen, en daarmee de druk op de uitvoering van de publieke gezondheid, (fors) toeneemt, ontstaat er een budgettair risico.

Suïcidepreventie
Medio 2025 is de Wet integrale suïcidepreventie van kracht. Uit de uitvoeringstoets van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) blijkt dat de wet uitvoerbaar is, maar het ambitieniveau van gemeenten hangt sterk af van het beschikbare budget en de capaciteit van netwerkpartners. Gemeenten moeten lokaal hun suïcidepreventiebeleid uitwerken, maar er zijn geen minimale vereisten. Extra capaciteit en aanvullende financiering zijn nodig om een effectieve aanpak te realiseren.

In de voorjaarsnota van 2025 worden de definitie beschikbare gelden voor het uitvoeren van de Wet integrale suïcidepreventie bekendgemaakt. In eerste instantie gaat deze financiering naar de gemeenten. We verwachten dat de onderdelen voor Maatschappelijke Zorg binnen de reguliere begroting blijven.

Strong Teens and Resilient Minds
Eind 2025 loopt de huidige financiering van Strong Teens and Resilient Minds (STORM) af. Er zijn grote financiële vraagtekens bij de voortzetting van STORM. Verschillende scenario's worden uitgewerkt. Er is geen zicht op structurele financiering uit bestaande jeugd- of gezondheidsmiddelen van gemeenten. Veel gaat afhangen van de landelijke ontwikkelingen van de VNG op de IZA-transformatieplannen. We nemen in de eerste helft van 2025 een besluit of we in het schooljaar 2025/2026 doorgaan met STORM.

Rijksvaccinatieprogramma (RVP)
Op advies van de Gezondheidsraad heeft het ministerie van VWS besloten immunisatie tegen het RS-virus zo snel mogelijk op te nemen in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Doelstelling is om dit in 2025 uit te rollen, maar er zijn zorgen over de uitvoerbaarheid. De impact hiervan op de JGZ is namelijk aanzienlijk. Bij de uitrol in Fryslân moet blijken of de extra financiering, die vanuit het ministerie is toegezegd, voldoende is om de opstartkosten en implementatie te dekken.

Daarnaast voeren we in 2026 de door het ministerie aangewezen wijzigingen in het RVP (2024) verder door. Deze wijzigingen hebben consequenties voor de organisatie van inhaalmomenten van vaccinaties. Én brengen extra kosten met zich mee door veranderingen in werkwijzen en vaccins.

Verder verwachten we dat de trend in de daling van de vaccinatiegraad in 2026 niet gestabiliseerd is. We hopen dat hierop in 2025 meer handelingsperspectief uit het Sociovax-onderzoek komt. Daarmee kan de Friese integrale werkgroep voorbereidingen treffen om, samen met de community of practice van het RIVM, passende maatregelen door te voeren om die trend te remmen.

2.2.2. Grut: Gezondheidspotentieel versterken

Het zorg- en preventielandschap is in beweging. Dit komt terug in de ambities rond het versterken van de sociale basis. Binnen de netwerksamenwerking vraagt dit om een toekomstgerichte inzet van de GGD. Binnen de levensloopbenadering liggen kansen in het versterken van het gezondheidspotentieel. En het organiseren van ouder- en burger-betrokkenheid bij het stimuleren van gezondheid kan daarnaast een positieve impact hebben op de samenleving. Wij zetten ons, bij de realisatie van het transformatieplan "Versterken sociale basis" (besluitvorming 2025), in als initiatiefrijke uitvoeringspartner.

Nu Niet Zwanger
Er bestaat een risico dat we het budget voor het programma 'Nu Niet Zwanger' blijven overschrijden. Dit komt door de toenemende vraag naar anticonceptie en de bijbehorende kosten. Hoewel we ons best doen om binnen het budget te blijven, kan de groeiende behoefte aan ondersteuning en middelen leiden tot verdere overschrijdingen. We blijven zoeken naar manieren om deze kosten te beheersen en tegelijkertijd de noodzakelijke zorg en ondersteuning te bieden aan onze doelgroep.

2.2.3. Wiis: Gezond en vitaal ouder worden

Gezondheidsbeleid ouderen - Vitaal ouder worden
De uitwerkingen van onder meer het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de Volksgezondheid ToekomstVerkenning (VTV) 2024 zorgen voor meer aandacht voor gezond en vitaal ouder worden. Het waarderend kijken naar ouderen en aandacht voor het uitstellen van kwetsbaarheid zijn daarin grote uitdagingen vanuit het perspectief van de publieke gezondheid.

GGD Fryslân wil haar rol als netwerk- en kennispartner intensiveren voor beleid gericht op deze doelgroep, de onderliggende determinanten en het waarderend kijken naar ouderen. En daarbij de verbinding maken met thema's als onder andere: gezonde leefomgeving, sociale basis en het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Tot en met 2025 vervult de GGD deze rol vanuit tijdelijke middelen. Om de inzet van de GGD toekomstbestendig te maken, zijn er vanaf 2026 structurele middelen nodig. We volgen hiervoor de ontwikkelingen binnen het IZA en het Aanvullend Zorg en Welzijns Akkoord (AZWA).

2.2.4. Elkenien

Monitoring, signalering en advies

Beleidsadvisering: health for all policies
De inzet om gezondheidsverschillen te verkleinen vraagt om breed, integraal beleid. 'Health for all policies' richt zich op factoren buiten het gezondheidsstelsel, die een belangrijke invloed hebben op de gezondheidstoestand van inwoners. Dit betekent dat de GGD hiervoor – als dé adviseur, sparring- en kennispartner voor gemeenten – de juiste kennis en expertise in huis moet hebben en houden.

We investeren daarom in het versterken van onze inhoudelijke en strategische kennispositie. We zoeken hierin op een passende manier afstemming en samenwerking met de Friese ambtenaren.

Friese preventie-infrastructuur – Friese Preventieaanpak
GGD Fryslân heeft een coördinerende rol in het leveren van kennis en advies op lokaal, regionaal en landelijk niveau als het gaat om de transitie van zorg naar gezondheid en preventie. Ook geven wij invulling aan de organisatie en ondersteuning van de preventie-infrastructuur.

De ingezette lijn van het regioplan en de samenwerking tussen gemeenten, GGD en en de Friese Preventieaanpak (FPA) ontwikkelt zich verder met de concretisering van het regioplan en het IZA/AZWA in het provinciale FrIZA netwerkteam. De uitkomsten van de transformatieaanvraag 'Sociale basis' in het FrIZA in 2025 krijgt zijn verdere uitwerking in 2026.

GALA en ketenaanpakken
In 2025 zijn in Fryslân de volgende provinciale ketenaanpakken gerealiseerd: Valpreventie, Welzijn op Recept, Kind naar Gezonder Gewicht, Overgewicht en obesitas volwassenen en Kansrijke Start. Financiering van de provinciale ketenregisseurs loopt tot eind 2025.

Onze inzet is in 2026 nodig voor de verdere borging en implementatie van deze ketenaanpakken. Dit moet via aanvullende middelen gerealiseerd worden. Het blijft ook voor andere GGD-disciplines inzet vragen om bij de lokale GALA-plannen en ketenaanpakken aan te sluiten.

Monitoring Opgroeien in een Kansrijke Omgeving vanaf 2025
In de begroting van 2026 zijn structurele kosten opgenomen voor de monitoring van 'Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)'. Het bestuur heeft eind 2024 ingestemd met een aangepaste monitoringsplanning van GGD Fryslân, die aansluit bij landelijke ontwikkelingen.

De jeugd- en schoolmonitor, aangeboden aan alle VO-scholen, is uitgebreid met een OKO-module. We voeren deze monitor uit in een tweejaarlijkse cyclus. De kosten hiervan nemen we op in ons basispakket. Daarnaast maken we met gemeenten, die zich hebben aangemeld als OKO-gemeente bij Trimbos, aanvullende financiële afspraken over extra monitoring en dataverzameling. Deze gegevens benutten we voor lokale dialoogsessies. Voor niet-OKO Trimbos-gemeenten onderzoeken we of zij gebruik kunnen maken van de specifieke OKO-monitor. Indien mogelijk, verdelen we de kosten evenredig over alle deelnemende gemeenten.

Gezonde leefomgeving

Adviesfunctie Omgevingswet
De Omgevingswet is sinds 1 januari 2024 van kracht. We merken dat gemeenten nog zoekende zijn in de invulling van het nieuwe gezondheidsaspect in de wet. Daarnaast zien we dat er een grote behoefte is aan deskundig advies op het gebied van een gezonde leefomgeving.

Vanuit de GGD willen we de Friese gemeenten goed ondersteunen bij het thema 'gezonde leefomgeving' door meer te adviseren op beleid zoals omgevingsvisies, omgevingsprogramma's en omgevingsvergunningen. Tot en met 2025 vervult de GGD deze rol vanuit tijdelijke middelen. Om onze rol toekomstbestendig te maken, hebben we vanaf 2026 structurele middelen nodig (€ 200.000). We leggen hierover in 2025 een voorstel voor aan de bestuurscommissie Gezondheid.

Specifieke uitkering per- en polyfluoralkylstoffen (PFAS)
De vondst van PFAS in de Jelsumer Feart heeft geleid tot een uitgebreid traject. Deze verontreiniging benadrukt de behoefte aan meer kennis over de invloeden van gevaarlijke stoffen, zoals PFAS, op de gezondheid.

Samen met het Wetterskip en de gemeente Leeuwarden werken we de komende jaren daarom aan een onderzoekslijn naar de blootstelling van inwoners van dit gebied aan PFAS. De gemeente Leeuwarden heeft hiervoor landelijke financiering ontvangen in de vorm van de specifieke uitkering (SPUK) Bodem. Hiermee willen wij onze milieugezondheidskundige expertise op het thema PFAS versterken. Zo kunnen we de Friese inwoners en gemeenten deskundig adviseren.

Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
De ontwikkelingen rond infectieziektebestrijding (IZB) zijn nog niet bekend. Volgens de uitwerking van het hoofdlijnenakkoord is er minder geld beschikbaar voor IZB in 2026. Dit betekent dat investeringen niet meer mogelijk zijn en er frictiekosten ontstaan. Het ministerie van VWS onderzoekt of er toch middelen beschikbaar zijn voor de structurele borging van de versterking van de pandemische paraatheid en voor het programma informatievoorziening pandemische paraatheid. Op het moment van schrijven is dit nog niet duidelijk.

Verder maken we in 2025 plannen voor de verdere samenwerking binnen Fryslân, Groningen en Drenthe. Die kunnen we, afhankelijk van de beschikbare middelen, in 2026 realiseren. We weten ook nog niet of we in 2026 een vaccinatiecampagne COVID-19 uitvoeren.

Vaccinatielandschap
In 2025 voeren we een inventarisatie uit voor de noordelijke samenwerking binnen de najaarscampagne COVID-19. Dit kan leiden tot verdere samenwerking voor de vaccinatie-voorziening voor volwassenen in Noord-Nederland. De visie die we hiervoor in 2025 opstellen, voeren we in 2026 uit als er middelen beschikbaar zijn.

Seksuele gezondheid – regeling Algemene Seksuele Gezondheid
In 2024 kondigde het hoofdlijnenakkoord aan dat alle SPUK's worden overgeheveld naar het gemeentefonds, met een budgetkorting van 10%. Dit geldt ook voor de regeling Algemene Seksuele Gezondheid (ASG). Wij hebben nog geen informatie over de concrete uitwerking van deze overheveling. Momenteel vindt er nog onderzoek plaats naar de kosten van de ASG-regeling. Dit onderzoek is bedoeld om de storting in het gemeentefonds te onderbouwen. In de loop van 2025 krijgen we hierover meer informatie.

Publieke gezondheidszorg asielzoekers
GGD/GHOR heeft vanaf 2026 te maken met een landelijke aanbesteding voor de Publieke gezondheidszorg asielzoekers (PGA) en JGZ. Het is onzeker wat dit betekent voor onze regionale uitvoering van werkzaamheden op dit gebied en voor de financiering van de PGA en JGZ vanaf 2026.

Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crisis

Forensische geneeskunde

Uitdagingen en toekomstscenario's
Er zijn verschillende landelijke ontwikkelingen die de continuïteit van de forensische genees-unde beïnvloeden, zoals versnipperde aansturing, beperkte financiering, gebrek aan middelen voor onderzoek en ontwikkeling, en een tekort aan nieuwe forensisch artsen. Een belangrijk punt van zorg is dat artsen steeds vaker kiezen voor zelfstandig werken in plaats van in dienst te zijn bij de GGD. Daarnaast willen verschillende commerciële ondernemingen de forensische geneeskunde uitvoeren, wat de afhankelijkheid van de GGD van externe partijen kan vergroten. We werken de impact hiervan in 2025 uit in scenario's.

Aanbesteding Medische Arrestanten Zorg (MAZ)
In 2024 startte Politie Noord-Nederland een aanbesteding voor de medische arrestantenzorg (MAZ). Deze aanbesteding is inmiddels meerdere keren uitgesteld en zorgt voor onzekerheid over de voortzetting van deze dienstverlening door de GGD. Het risico is aanwezig dat de MAZ niet aan ons gegund wordt. Dit kan de continuïteit van onze dienstverlening beïnvloeden. In februari 2025 hopen we op meer duidelijkheid.

Wet op de lijkbezorging
In de septembercirculaire 2024 is aangekondigd dat de nieuwe Wet op de lijkbezorging (Wlb) op 1 januari 2026 in werking treedt. Deze wet brengt extra taken met zich mee voor de gemeentelijke lijkschouwer. Hiervoor komt ieder jaar (van 2026 tot 2031) landelijk € 3,2 miljoen beschikbaar via het gemeentefonds.

Doorontwikkeling Zorg en veiligheid – Maatschappelijke zorg
De Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein is eerder controversieel verklaard. De wet staat nog op de agenda om aangeboden te worden aan de eerste kamer, maar hiervoor is nog geen datum bekend. In 2026 staat de nadere uitwerking van de visie Maatschappelijke zorg op de planning, die in 2025 vastgesteld wordt.

2.2.5. Organisatie

Informatieveiligheid en applicatielandschap
Informatieveiligheid binnen de publieke gezondheid vraagt onze continue aandacht. Dit vertaalt zich ook in ons applicatielandschap. De GGD heeft te maken met stijgende beheers- en licentiekosten voor de gebruikte applicaties. Wij anticiperen op deze verwachte kostenstijgingen en de hiervoor benodigde personele inzet.

Voorbeelden van invoering van applicaties en ontwikkelingen rond applicaties:
- Elektronisch patiëntendossier (EPD) voor seksuele gezondheid
- HPzone (infectieziektebestrijding)
- Landelijke beheersorganisatie Informatievoorziening publieke gezondheid (IV PP)
- Volwassenendossier

Daarnaast speelt informatieveiligheid een steeds grotere rol binnen de organisatie. Het is onze ambitie om in 2026 te voldoen aan de gestelde normen zoals Baseline Informatie-beveiliging Overheid (BIO) en om NEN7510-compliant te zijn. In 2025 vullen we de ISO-rol binnen de GGD in die we, in samenwerking met de Chief Information Security Officer (CISO), verder inhoud geven.

Tekort huisvesting
In 2025 leggen we een aantal huisvestingscenario's voor aan het bestuur om het tekort in de begroting van € 250.000 structureel op te vangen. Dit is onderdeel van de bestuurlijke opdracht. Mogelijke consequenties hiervan zijn:
- Herziening van de initiële uitgangspunten
- Vermindering van het aantal GGD-huisvestingslocaties
- Verplaatsen van onze dienstverlening en een efficiënter gebruik van onze locaties

2.2.6. Bestuurlijke opdracht GGD

Door oplopende huisvestingskosten en een noodzakelijke functiewaardering bij dokters-assistenten en verpleegkundigen, laat de begroting van de GGD een structureel tekort zien dat oploopt tot € 1 miljoen. Over de wijze waarop we dit tekort oplossen, vindt nog nader onderzoek plaats. De bestuurscommissie Gezondheid heeft hier in november 2024 een bestuurlijke opdracht voor geformuleerd.

Zodra dit onderzoek is afgerond, maakt het bestuur een keuze over hoe we het tekort verwerken in de kaderbrief 2027-2030. Dit zijn verschillende opties om het tekort te dekken:
- Taken niet of anders uit te voeren
- Het aantal locaties, waar de GGD huisvest, aanpassen
- Het verhogen van de gemeentelijke bijdrage
- Een combinatie van deze oplossingsrichtingen

De bestuurscommissie heeft uitgesproken om in juni 2025 een definitieve keuze te maken. Hierna werken we dit verder uit.

De begroting van Veiligheidsregio Fryslân moet altijd voldoen aan de wettelijke vereisten, waaronder de voorwaarden uit hoofde van provinciaal toezicht. De begroting kan dan ook geen structureel tekort bevatten. Vooruitlopend op de uitkomsten van de bestuurlijke opdracht, is het tekort op de volgende wijze verwerkt in deze begroting.

Voor boekjaar 2026: Onttrekking via de egalisatiereserve
De egalisatiereserve is ervoor bedoeld om incidentele resultaten op te vangen. Op basis van de nota weerstandsvermogen dient het saldo van deze reserve zich tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal te bevinden. Dit betekent dat de reserve zich ultimo 2026 moet bevinden tussen de € 2,2 miljoen en de € 5,5 miljoen. De reserve kent na deze onttrekking een saldo van € 2,4 miljoen en voldoet daarmee aan de minimumpositie.

Boekjaren 2027- 2029: Taakstelling (voorlopig)
Voor de jaren 2027-2029 wordt in deze begroting geraamd met een taakstelling van € 1 miljoen. Op deze wijze doen we recht aan de uitspraak van het bestuur om vanaf 2027 een definitieve keuze te maken in de wijze waarop de GGD toekomstbestendig is. Hierbij is het verhogen van de gemeentelijke bijdrage nog steeds een optie.

Hoewel het nog onduidelijk is welke keuzes het bestuur maakt, bestaat er een reëel risico op frictiekosten als gevolg hiervan. De financiering van deze eventuele frictiekosten maakt daarom onderdeel uit van de uitwerking van de bestuurlijke opdracht.

2.3. Baten en lasten in 2026

Programma Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	18.165.973	56.156	18.109.817
Pijler 2	13.345.548	3.796.316	9.549.232
Pijler 3	2.037.318	1.132.703	904.615
Pijler 4	2.098.454	2.098.454	-
Toegerekende organisatiekosten	7.701.468	54.736	7.646.732
	43.348.761	7.138.365	36.210.396
Dekkingsmiddelen gezondheid			
Gemeentelijke bijdrage		35.172.396	-35.172.396
	-	35.172.396	-35.172.396
Totaal saldo van baten en lasten	43.348.761	42.310.761	1.038.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	1.140.000	-1.038.000
Gerealiseerd resultaat gezondheid	***43.450.761***	***43.450.761***	**-**

V.l.n.r: Akke Hofstee, Bilbo Schickenberg, Margriet Blijham

interview

Stoppen met roken: van wijkaanpak naar provinciale aanpak

Sinds 2018 werkt GGD Fryslân actief aan haar eigen programma Rookvrije Generatie Fryslân. In dit kader neemt de GGD regelmatig deel aan landelijke overleggen. Tijdens één van deze overleggen werd duidelijk dat er middelen beschikbaar waren voor stoppen met roken via de zogenaamde wijkaanpak. Deze aanpak richt zich op mensen met een lage sociaaleconomische positie en daarbinnen enkel op de 80% rokers met een stille stopwens. "Dit sluit natuurlijk heel goed aan bij de ambitie van ons Friese programma om toe te werken naar een rookvrije generatie", vertellen Akke Hofstee, Margriet Blijham en Bilbo Schickenberg, die naast adviseurs gezondheidsbevordering ook wijkregisseurs In Gesprek Over Roken zijn.

De gemeenten Smallingerland en De Fryske Marren gingen in 2023 dan ook als eersten met de wijkaanpak van start. En daar bleef het niet bij. "Alle 25 GGD'en konden twee wijken voordragen, maar dat gebeurde niet. Er bleef dus geld onbenut. Wij hebben toen aangegeven dat er in Fryslân wel meer gemeenten zijn die met de wijkaanpak aan de slag willen. En zo stapten de gemeenten Harlingen, Súdwest-Fryslân en Tytsjerksteradiel ook in. En nog steeds is er landelijk geld over. En dat geld willen we de komende periode inzetten voor een provinciale aanpak, in samenwerking met onze (gezondheids)partners."

Van vijf wijken naar achttien gemeenten

Met de provinciale aanpak richt de GGD zich nu ook op de andere Friese gemeenten. Akke: "Eén van de eerste stappen die we zetten is het aannemen van een aanjager voor deze provinciale aanpak. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport financiert dit. Deze aanjager haakt aan op wat er nu is en kan de geleerde lessen uit de eerste vijf wijkaanpakken mooi meenemen naar de overige dertien gemeenten."

Niet-roken als sociale norm versterken

"De wijkaanpak draait om drie hoofddoelen. Als eerste willen we niet-roken als sociale norm binnen wijken versterken. En dat betekent dat we het goede gesprek over roken willen aanmoedigen en normaliseren", vertelt Bilbo. "Veel zorg- en welzijnsprofessionals zijn soms nog terughoudend om het gesprek over stoppen met roken aan te gaan. Ze vrezen dat dit de relatie met cliënten schaadt. Toch blijkt het tegendeel waar. Door op een respectvolle en open manier breed interesse te tonen in iemands gezondheid en welzijn, kan er juist een waardevol gesprek ontstaan blijkt uit ervaring van de betrokken zorg- en welzijnsprofessionals binnen de vijf Friese wijkaanpakken", vult Margriet aan.

Begeleiden naar stoppen-met-roken traject

"Na het goede gesprek komt de volgende stap in de wijkaanpak. Hoe begeleiden wij rokers naar een stoppen-met-rokentraject? En daarin spelen niet alleen wij een rol, maar bijvoorbeeld ook welzijnwerkers, fysiotherapeuten, schuldhulpverleners en inwoners die zich sterk maken voor dit onderwerp. Samenwerken met andere (gezondheids)partners binnen de wijkaanpak gebeurt daarom volop", aldus Akke.

Passende stoppen-met-roken-zorg
Daar sluit de wijkaanpak mee af. Dat rokers niet alleen in gesprek gaan en een traject ingaan, maar daarbij ook de juiste doorlopende zorg krijgen. De GGD heeft hierin altijd als vangnetfunctie gefungeerd. Akke: "Maar dat kunnen we afschalen. We hebben inmiddels tien vrijgevestigde stoppen-met-rokencoaches opgeleid, die deze passende zorg voor de lange termijn kunnen bieden. Onze rol is en blijft initiëren."

Samenwerking en kennisdeling
De kracht van de Friese wijkaanpak zit in de samenwerking. Margriet: "We werken met een breed netwerk van partners zoals wijkteams, welzijnsorganisaties, fysiotherapeuten en tandartsen. Zij kennen hun inwoners en kunnen ze ook op het juiste moment wijzen op de mogelijkheden om te stoppen."

Daarnaast hebben we een sterke focus op kennisdeling. "De vijf wijkaanpakken werken onderling samen en de stoppen-met-rokencoaches doen bijvoorbeeld aan intervisie. Zo leren we continu van elkaar. We wisselen uit wat wel en niet werkt zodat we onze aanpak steeds verder kunnen verbeteren", geeft Bilbo aan.

Het nieuwe normaal
De impact van stoppen met roken reikt verder dan alleen gezondheid. "Niet-roken heeft onder andere ook positieve gevolgen voor de portemonnee en kan bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen", vertelt Akke. Toch ligt de focus niet op deze bijkomende voordelen. "Ons doel is om niet-roken het nieuwe normaal te maken. Een rookvrije generatie lijkt misschien nog ver weg, maar met deze aanpak komen we daar de komende jaren stap voor stap dichterbij."

Wat brengt de toekomst?
De financiering voor de wijkaanpak loopt in maart 2026 af. Het programma Rookvrije Generatie Fryslân loopt gewoon door. "We kijken welke elementen van de wijkaanpak we kunnen continueren in ons programma en hoe we kunnen blijven samenwerken met de stoppen-met-rokencoaches. Die samenwerking is van belang om de begeleiding naar stoppen en de passende zorg daarna te blijven borgen. De kans dat de roker stopt is namelijk acht keer zo hoog als dit onder professionele begeleiding gebeurt in plaats van op eigen houtje."

"Daarnaast blijft de samenwerking met onze andere partners belangrijk. Stoppen met roken is niet alleen een kwestie van individuele motivatie, maar ook van samenwerking en een brede maatschappelijke beweging. We willen stoppen met roken dan ook niet betuttelend benaderen, maar mensen juist ondersteunen om gezonder te worden als zij deze wens hebben", besluiten Akke, Margriet en Bilbo.

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Met het programma 'Crisisbeheersing' leveren wij een bijdrage aan de veiligheid en gezondheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op de fysieke veiligheid. Dit betekent dat wij alles in het werk stellen om risico's te verkleinen en crises en incidenten te beheersen of te bestrijden. Onder de afdeling Crisisbeheersing vallen ook de taken voor 'Bevolkingszorg' en 'Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR)'.

3.2. Speerpunten Veiligheid

Wij zijn 24/7 alert en paraat

Wij beschikken over een robuuste crisis- en brandweerorganisatie, met passend en voldoende personeel. Daarmee staan we 24/7 paraat.

Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis

Wij adviseren en informeren inwoners, gemeenten, instellingen en andere partijen in ons netwerk. Met als doel: meer veiligheid en bewustzijn.

Wij werken duurzaam en omgevingsbewust

Wij zijn een wendbare organisatie die alert is op landelijke/maatschappelijke ontwikkelingen, nieuwe risico's/trends en passen deze toe in de praktijk en onze bedrijfsvoering.

Wij zetten de netwerksamenleving centraal

Wij verbinden burgers, gemeenten, bedrijven en instellingen, werken met hen samen en benutten elkaars kennis en expertise voor, tijdens en na een incident of crisis.

Wij werken informatiegestuurd met betrouwbare data

Wij ontwikkelen ons tot informatieknooppunt en werken zoveel mogelijk met betrouwbare en kwalitatief hoogwaardige informatie en data.

3.3. Resultaten in 2026

In 2024 hebben de minister van Veiligheid en Justitie en het Veiligheidsberaad de versterking van Crisisbeheersing uitgewerkt in de Landelijke Agenda Crisisbeheersing 2024-2029. Deze agenda zet de koers uit voor een periode van zes jaar en geeft richting aan de inhoudelijke ambities op het terrein van Crisisbeheersing van het Rijk en de Veiligheidsregio's. Zo hebben wij in onderstaand programmaplan rekening gehouden met de bijdrage die veiligheidsregio's in Nederland mogen leveren aan de "totale Rijksweerbaarheidsopgave" om de weerbaarheid en veerkracht van de samenleving te versterken.

Speerpunt	**Resultaat** Wat willen we bereiken?	**Activiteit** Wat gaan we ervoor doen?
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Onze crisisorganisatie blijft op sterkte, is opgeleid en geoefend en 24/7 paraat voor zowel GRIP-inzetten als langdurige crises.**	We werven geschikt en passend personeel voor onze crisisorganisatie. We voeren een vakbekwaamheids-programma uit dat in relatie is met de landelijke agenda Crisisbeheersing. Dit betekent dat onze crisisfunctio-narissen opleidingen, trainingen, en praktijkoefeningen krijgen met de focus op actuele en prioritaire risico's. We implementeren de eisen van het Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB).
	De afdeling Crisisbeheersing heeft de impact op de continuïteit van de crisisorganisatie geminimaliseerd als vitale sectoren verstoord raken of uitvallen.	Voor de kritische processen organiseren we fallbackscenario's. We voldoen aan de gestelde normen zoals de BIO en NEN7510 voor onze crisisorganisatie. Voor de 'vitaal-beoordeling' van veiligheidsregio's wegen we, mede op basis van de uitkomsten van de weerbaarheidsanalyses, af of er aanvullende maatregelen nodig zijn.
	De afdeling Crisisbeheersing voert de tweede jaarschijf van het beleidsplan 'Meldkamer Noord-Nederland 2025-2028' uit, samen met de Veiligheidsregio's Groningen, Drenthe en de Meldkamer.	We realiseren de flexibele opschaling en alarmering in de meldkamer.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis	**De afdeling Crisisbeheersing werkt vanuit landelijke en regionaal geprioriteerde risico's. Op die manier kunnen we de voorbereiding van crisisbeheersing gerichter oppakken.**	We leveren het regionaal risicoprofiel op dat vervolgens bestuurlijk wordt vastgesteld. We houden het zorgrisicoprofiel actueel. We maken en actualiseren plannen op basis van geprioriteerde risico's. We oefenen deze plannen in de praktijk met betrokken partners, netwerkmanagement, risico-monitoring en -analyse, risico- en crisiscommunicatie.

Speerpunt	**Resultaat** Wat willen we bereiken?	**Activiteit** Wat gaan we ervoor doen?
Wij dragen bij aan het voorkomen van crisis	**De afdeling Crisisbeheersing werkt aan actuele planvorming.**	We laten het Regionaal Crisisplan bestuurlijk vaststellen. We ontwerpen en actualiseren rampbestrijdingsplannen en informatiekaarten voor de crisisfunctionarissen. We leveren een bijdrage aan het opstellen van landelijke crisisplannen en gebruiken deze voor de eigen regionale planvorming.
	De afdeling Crisisbeheersing is voorbereid op overstromingen en ernstige wateroverlast in Fryslân.	We ontwikkelen handelingsperspectieven voor overstromingen en ernstige wateroverlast.
	Gemeenten gebruiken ons advies bij de vergunningverlening voor een evenement.	We geven veiligheids- en gezondheidsadvies voor evenementen.
	De bestuurscommissie Veiligheid beoordeelt de staat van voorbereiding van zorginstellingen op rampen en crises.	We hebben inzicht in de mate van voorbereiding van zorgaanbieders op rampen en crises (GHOR).
Wij werken duurzaam en omgevings-bewust	**Als afdeling Crisisbeheersing is ons doel dat de Friese samenleving nog meer samen met de overheid actief bijdraagt aan zowel de aanpak van crises als aan het herstel na een crisis. Daarmee versterken we de weerbaarheid en veerkracht van de Friese samenleving.**	We communiceren effectief richting onze inwoners over risico's uit ons risicoprofiel en naar aanleiding van urgente onderwerpen en actualiteiten, bijvoorbeeld uitval van vitale infrastructuur. Samen met het Rijk, gemeenten en maatschappelijke partners leveren wij een bijdrage aan het vergroten van de weerbaarheid en veerkracht van de Friese samenleving. We doen dat op basis van de rol die veiligheidsregio's hebben in de totale Rijksweerbaarheidsopgave.
We zetten de netwerk-samenleving centraal	**De afdeling Crisisbeheersing is, conform onze netwerkstrategie, in contact met relevante partners en partijen.**	We maken samenwerkingsafspraken met ketenpartners en zorgen voor kennisdeling en informatieuitwisseling. We bevorderen kennisontwikkeling vanuit het Kennisschakelpunt Veiligheid door het uitvoeren van de kennisagenda.
We werken informatie-gestuurd met betrouwbare data	**De afdeling Crisisbeheersing versterkt de informatiepositie van de crisisorganisatie en netwerkpartners. Daarom zijn wij onderdeel van een landelijk netwerk van informatieknooppunten dat geanalyseerde veiligheidsinformatie uitwisselt.**	Onze crisisorganisatie en netwerkpartners delen geanalyseerde veiligheidsinformatie. We werken toe naar een 24/7 informatiepositie. Op die manier zijn we permanent ondersteund bij het proces van risicomonitoring als zich kwetsbaarheden, dreigingen en incidenten/crises voordoen.

3.4. Baten en lasten in 2026

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisisbeheersing	8.629.617	214.686	8.414.931
Toegerekende organisatiekosten	1.160.221	8.246	1.151.975
	9.789.838	222.932	9.566.906
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing			
BDUR		5.347.245	-5.347.245
Gemeentelijke bijdrage		4.219.661	-4.219.661
	-	9.566.906	-9.566.906
Totaal saldo van baten en lasten	9.789.838	9.789.838	-
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	***9.789.838***	***9.789.838***	**-**

interview

Samen werken aan een weerbaar en veerkrachtig Fryslân

V.l.n.r: Thessa van Dijken, Martin Kool, Sytske Balt

De wereld verandert snel en crises, zoals langdurige stroomuitval, digitale verstoringen en klimaatrampen, kunnen ons allemaal treffen. "Daar moeten we ons op voorbereiden en dat doen we ook al", vertellen beleidsadviseurs Sytske Balt, Thessa van Dijken en Martin Kool van de afdeling Crisisbeheersing. "Maar de focus verschuift. Waar we ons eerst vooral richtten tot de kwetsbare groepen, richten we ons nu – samen met het Rijk en gemeenten – tot alle Friese inwoners."

Weerbaarheid en veerkracht: wat houdt dat eigenlijk in?
De urgentie voor beide thema's is toegenomen op nationaal, regionaal en lokaal niveau. "Weerbaarheid gaat over hoe goed we als Friese samenleving voorbereid zijn op een crisis. Hoe zorgen we ervoor dat we, als er iets gebeurt, niet compleet worden overvallen en weerstand kunnen bieden? Veerkracht gaat om het vermogen om een crisis te doorstaan en er sterker uit te komen", legt Martin uit.

Van afwachten naar nadenken
"Weerbaarheid en veerkracht zitten al in onze samenleving, dat zien we telkens weer. Mensen nemen al spontaan initiatieven bij kleine incidenten en helpen elkaar. Maar wat als een crisis veel langer duurt?", vertelt Thessa. Sytske vult aan: "Hoe maak je bijvoorbeeld babyvoeding warm zonder stroom? Hoe bereik je familie als het telefoonnetwerk platligt? Over die en meer persoonlijke vragen en situaties willen we samen met de Friese inwoners nadenken. Zodat mensen praktisch en mentaal beter voorbereid zijn op een langdurige crisis en zelf regie en controle hebben."

Van online communicatie naar gesprek en beleving
Sytske: "Om dit te bereiken is de volgende stap dat we echt met de Friese inwoner in gesprek gaan. Tot nu toe communiceerden we vooral online over mogelijke risico's uit ons risicoprofiel. Dit blijven we doen, maar door naar de inwoners toe te gaan, willen we de bewustwording verder vergroten. En het blijft wat ons betreft niet alleen bij nadenken, we zoeken ook manieren om mensen te laten ervaren wat een crisis echt betekent."

Samen sterker
Zoals gezegd: iedereen moet zich voorbereiden. En dat is niet voor niks belangrijk. Thessa: "Mensen die wel zelfredzaam zijn, moeten de kwetsbare groepen juist helpen. Een crisis hoef je niet alleen door te maken. Kijk bijvoorbeeld in de eigen buurt: wie heeft extra hulp nodig? Wie heeft welke middelen en vaardigheden? Door hierbij stil te staan, vergroten mensen de weerbaarheid en veerkracht binnen hun eigen omgeving."

>

Waarom is dit belangrijk?
"Omdat de samenleving kwetsbaarder is geworden. Oude en jonge mensen wonen langer thuis en we hebben te maken met andere culturen. Het doel is dat we als netwerksamenleving – overheden, bedrijven, maatschappelijke partners en inwoners - werken aan een stevig Fries fundament voor toekomstige crises: wat kun je van wie verwachten? Want alleen samen kunnen we pas echt goed voorbereid zijn op wat er komen gaat", benadrukt Thessa. VRF speelt hierin een verbindende rol.

Vooruit blijven kijken
"Het is niet de vraag of we te maken krijgen met een langdurige crisis, maar wanneer", geeft Martin tot slot aan. "Daarom bouwen we voort op wat we al doen en sluiten we aan bij bestaande initiatieven in de samenleving. Tegelijkertijd moeten we ons blijven afvragen: past wat we doen nog of missen we iets? Samen met de Friese gemeenten geven we invulling aan de Rijksweerbaarheidsopgave."

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Het programma van Brandweer Fryslân levert een bijdrage aan de veiligheid van de inwoners van Fryslân. Wij richten ons op:

- het voorkomen en beheersen van risico's;
- het bestrijden van brand;
- hulp bij ongevallen.

4.2. Speerpunten

In de 'Meerjarenkoers 2023-2026' lichten we toe welke koers we de komende vier jaar varen. Crisisbeheersing en Brandweer Fryslân hebben gemeenschappelijke speerpunten. Voor een overzicht in beeld verwijzen we u naar paragraaf 3.2 op pagina 18 van deze begroting.

4.3. Resultaten Brandweer Fryslân in 2026

We willen, naast de basistaken incidentbestrijding en de advies- en controletaken vanuit risicobeheersing, de volgende resultaten halen.

Speerpunt	Doel / actviteit	Resultaat 2026
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Dekkingsplan**	We implementeren het dekkingsplan. • We voorzien iedere brandweerpost van het materieel dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de toegewezen taken. • We voeren het af te stoten materieel af conform de daarvoor geldende afspraken. • Bij het verschuiven van materieel, zorgen wij ervoor dat we ons personeel opleiden voor de nieuwe taken.
	Bouwagenda	We voeren de eerste tranche van de bouwagenda uit: • We ronden de nieuwbouw van Oudega (Smallingerland) en Terschelling-West af. • We nemen besluiten over de locaties Damwoude, Parrega en Sneek. De bouwagenda loopt tot en met 2026. We stellen een nieuwe strategische huisvestingsagenda op en geven daar uitvoering aan.

Speerpunt	Doel / activiteit	Resultaat 2026
Wij zijn 24/7 alert en paraat	**Weerbaarheid**	Eind 2024 heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid de bestuurlijke opdracht 'Versterken weerbare samenleving' aan de veiligheidsregio's verstrekt. In 2025 horen we meer over de nadere invulling van deze opdracht. Zwaartepunt van de uitvoering ligt in 2025/2026. Het ministerie gaat de repressieve inzet van de brandweer aanmerken als een vitaal proces. Dit gaat de komende jaren capaciteit en zeer waarschijnlijk ook financiële middelen vragen. We houden de BIO/NEN-normen op orde. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is de basisnorm voor informatiebeveiliging binnen alle overheidslagen.
	Vakbekwaamheidsnorm officieren	Voor alle officieren stellen we een vakbekwaamheidsnorm op die we opnemen in de oefencyclus.
	Mentale veerkracht	• We bevorderen de mentale veerkracht van onze medewerkers. • We implementeren de adviezen die de aanjager mentale gezondheid in 2025 heeft opgesteld. De landelijke Toolbox Psychosociale Ondersteuning is hierbij de basis. • We implementeren de landelijke PTSS-regeling.
	Pilot drones	Afhankelijk van het verloop van de pilot en de evaluatie daarvan, borgen en doorontwikkelen we het gebruik van drones in 2026.
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises en branden	**Risicogericht werken**	We implementeren de systematiek 'Risicogericht werken' in al onze werkzaamheden. Dit betekent dat we: • nauwer samenwerken met het bevoegd gezag en bedrijven in het kader van controles op brandveiligheid. Daarbij prioriteren we op risico-opleverende objecten. • meer risicogericht dan regelgericht adviseren.

Speerpunt	Doel/activiteit	Resultaat 2026
Wij dragen bij aan het voorkomen van crises en branden	**Natuurbrandbeheersing**	• Samen met partners geven we uitvoering aan de planning voor de Gebiedsgerichte Aanpak. • We hebben de Gebiedsgerichte Aanpak als geheel geëvalueerd en we zorgen voor doorvertaling van de uitkomsten hiervan. • We zorgen ervoor dat de Gebiedsgerichte Aanpak per natuurgebied heeft geleid tot specifieke voorlichting of (preventie) maatregelen. • De uitkomsten van de Gebiedsgerichte aanpak gebruiken we als structurele input voor het repressief overleg. • We dragen actief bij aan het landelijk uitvoeringsplan en vertalen dit door naar onze regio. • We zorgen voor een vakbekwame organisatie op het onderwerp van natuurbrandbestrijding.
Wij werken duurzaam en omgevingsbewust	**Energietransitie**	• We zijn breder betrokken in de voorfase van energiegerelateerde initiatieven en geven hierover meer en vaker advies. • We integreren de energietransitie breder in onze vakbekwaamheids- en voorlichtingsactiviteiten. • We investeren actief in de ontwikkeling van het kennisniveau van onze medewerkers op dit thema. • We stemmen de materialen af die horen bij het bestrijden van een energietransitiegerelateerd incident.
	Omgevingswet	We monitoren de werkzaamheden en uren. Zo krijgen we inzicht in welke activiteiten we voor gemeenten uitvoeren en wat de kosten hiervan zijn. We maken op basis van dit inzicht nieuwe afspraken met gemeenten over advisering en toezicht.
	Verduurzamen van brandweermaterieel	We beperken de CO2-uitstoot conform de daarvoor geldende wettelijke verplichtingen door: • verduurzaming van het lichte wagenpark; • gebruik van brandstoffen met een beperkte emissie.
Wij zetten de netwerksamenleving centraal	**Bluswater**	We zijn stevig verbonden met partners zoals Vitens, gemeenten en het Wetterskip. We werken samen aan goede data op het gebied van bluswater. Verder geven we samen uitvoering aan de maatregelen die opgesteld zijn in het kader van 'Fjoer en Wetter – repressief spoor'.

Speerpunt	Doel/activiteit	Resultaat 2026
Wij zetten de netwerk-samenleving centraal	**Brandveilig leven**	We voeren het uitvoeringsprogramma BVL 2023-2026 uit.
Wij werken informatie-gestuurd met betrouwbare data	**Verantwoorden en verbeteren**	Door focus op bepaalde bedrijfsprocessen zorgen we ervoor dat de betrouwbaarheid van onder andere deze data omhooggaat: incidenten, paraatheid en aantoonbaar vakbekwaam.
	Aantoonbare vakbekwaamheid	We hebben de evaluatiemomenten (Waar-Staan-We) en de aanwezigheid van medewerkers op vakbekwaamheidsmomenten inzichtelijk. Deze data ontsluiten we op een toegankelijke wijze.
	Operationele infomatievoorziening	Naar aanleiding van het gebruikersonderzoek, sluiten we onze operationele informatievoorzie-ning nog beter aan op de praktijk. We zijn onderdeel van het veiligheidsinformatie-knooppunt en hebben daardoor een verbeterde informatiepositie bij een grootschalig optreden.
	Paraatheidsmonitoring	Wij spelen 24/7 in op de paraatheid van onze brandweerposten. Dit doen we met ons stelsel van pagers, beschikbaarheidssystemen en onze backoffice. We ronden het onderzoek naar pagers af en besluiten welke uitvoeringsvorm we kiezen.

4.4. Baten en lasten in 2026

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Saldo
Producten Brandweer	47.693.333	1.003.568	46.689.765
Toegerekende organisatiekosten	11.142.124	79.190	11.062.933
	58.835.456	1.082.758	57.752.698
Dekkingsmiddelen Brandweer			
BDUR		6.143.250	-6.143.250
Gemeentelijke bijdrage		51.250.839	-51.250.839
	-	57.394.089	-57.394.089
Totaal saldo van baten en lasten	58.835.456	58.476.847	358.609
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	358.609	-358.609
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**58.835.456**	**58.835.456**	**-**

V.l.n.r: Renske Boekhout en Charlotte Lorist

interview

Natuurbrandbeheersing in Fryslân: voorbereid op de toekomst

De natuur wordt steeds kwetsbaarder voor branden, mede door de gevolgen van klimaatverandering. Brandweer Fryslân speelt hier onder andere op in met gebiedsgerichte aanpakken in samenwerking met provincie, gemeenten en groenbeheerders. "Het is niet de vraag of er een natuurbrand ontstaat, maar wanneer", vertellen Charlotte Lorist en Renske Boekhout. "In Fryslân bevinden zich ook nog eens veel zorginstellingen, campings en andere bebouwing in de natuur. Een goede voorbereiding is essentieel."

De Friese brandweer zet daarom maximaal in op een combinatie van preventieve maatregelen en repressieve middelen. En op het goed voorbereiden en opleiden van haar medewerkers.

Gerichte aanpak per risicogebied

Fryslân telt elf RIN-gebieden (Risico Index Natuurbrand). "Die hebben we samen met provincie, gemeenten en groenbeheerders in kaart gebracht. Voor ieder gebied is er een gerichte aanpak gemaakt. Deze evalueren en actualiseren we elke vier jaar", vertelt Renske.

"Een belangrijk onderdeel van zo'n gebiedsgerichte aanpak is de periodieke schouw", vult Charlotte aan. "We trekken dan samen met betrokken partijen het gebied in om te beoordelen welke maatregelen echt moeten worden genomen om een natuurbrand te voorkomen, én -als dat niet lukt- goed te kunnen beheersen. Denk aan het in kaart brengen van het type begroeiing, snoeiwerk om paden breder te maken en het creëren van bluswatervoorzieningen. Zo hebben we in samenwerking met gemeenten en defensie al verschillende waterputten geboord. Bij een natuurbrand is de beperkte beschikbaarheid van bluswater namelijk een grote uitdaging."

Nieuw duo aan blusauto's

Naast deze preventieve maatregelen, hebben we twee typen voertuigen aangeschaft voor het effectief bestrijden van natuurbranden. Renske: "We beschikken sinds kort over zes CCFM's (Camion Citerne Feux de Forêt Moyen) en in 2026 komen daar de laatste twee nog bij. Dit voertuig is speciaal ontworpen voor natuurbranden. Het voertuig kan van de verharde paden af de natuur in en heeft een ingebouwd sprinklersysteem om de veiligheid van de bemanning te waarborgen." De tien TSTNB-voertuigen (Tankautospuit Terreinvaardig) worden geleverd in 2027.

Charlotte: "Een mooi duo aan blusauto's, dat elkaar goed aanvult tijdens een natuurbrand. Als zich een natuurbrand voordoet en we moeten opschalen, dan werken we in een peloton van vier voertuigen. Eén blussend voertuig bij de brand, één voertuig bij het waterpunt en twee voertuigen die heen en weer rijden voor een constante watertoevoer."

>

Inzet drones en bewustwording inwoners
Naast preventie, samenwerking en materiële verbeteringen richt de brandweer zich ook op innovatie en bewustwording. “We nemen deel aan een pilot met drones. Met drones kunnen we een brand van bovenaf goed in kaart brengen. Dat is vooral handig als het te gevaarlijk is om het gebied in te gaan. Zo krijgen we sneller inzicht in de ontwikkeling van een brand en kunnen we gerichter reageren”, legt Charlotte uit.

Renske: “Ook besteden we aandacht aan het bewustmaken van iedereen die woont, werkt en recreëert in de Friese natuur. We betrekken recreatieondernemers bij de gebiedsgerichte aanpakken en geven adviezen over hoe zij kunnen helpen bij het voorkomen van vuur in de natuur. Ook landelijk wordt de komende tijd gewerkt aan een steeds prominentere brede boodschap voor inwoners in Nederland.”

Een trots voorbeeld
Brandweer Fryslân staat met haar gedegen gebiedsgerichte aanpakken, die altijd in samenwerking met partners tot stand komen, landelijk in de schijnwerpers. “Wij vinden natuurbrandbeheersing belangrijk en staan echt voor dit thema. Het bestuur en andere instanties zijn ook goed aangehaakt. We werken samen op alle niveaus en dat wordt door anderen gezien. We zijn trots op wat we tot nu toe hebben bereikt en blijven ons inzetten om onze natuur en inwoners nog beter te beschermen”, sluit Charlotte af.

5. Financiën en kengetallen

Bijdrage per programma	
GGD	35.172.396
Crisisbeheersing	4.219.661
Brandweer	51.250.839
Totaal	**90.642.897**

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	90.642.897
BDuR	11.490.495
Overig	8.444.055
Totaal	**110.577.447**

Kostenverdeling	
Salariskosten	75.360.079
Kapitaalslasten	11.200.663
Huisvestingskosten	3.671.399
Materiële kosten	21.741.915
Totaal	**111.974.056**

Verdeelsleutel organisatiekosten	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Formatie per programma	
Organisatie	110,8 fte
Brandweer	180,8 fte
GGD	288,6 fte
Crisisbeheersing	43,7 fte
Totaal	**623,9 fte**

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regeling wordt de vastgestelde gemeentelijke bijdrage, voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing, in het nadelig saldo verdeeld naar het inwonertal. Als afwijking hierop heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer als volgt te verdelen: op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds.

De bijdrage aan het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeelsleutels voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Door deze toerekening kunnen de deelnemende gemeenten de bijdrage opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Per programma is de bijdrage als volgt:

GGD	€	35.172.396
Crisisbeheersing	€	4.219.661
Brandweer	€	51.250.839
Totaal	**€**	**90.642.897**

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2029.

Brede doeluitkering rampenbestrijdingen

De bijdrage 'brede doeluitkering rampenbestrijdingen' (BDUR), zoals opgenomen in de begroting, hebben we gebaseerd op deze meest recente informatie. De bijdrage BDUR werd tot en met 2019, conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt, voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing en voor 65% aan het programma Brandweer. Vanaf 2020 heeft het Landelijk Meldkamer Systeem de bijdrage naar beneden bijgesteld. Dit raakt alleen de brandweerbegroting en daarom houden we vanaf 2020 de volgende verdeling aan: 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing.

Vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid zijn met de contourennota 'Versterking Crisisbeheersing en Brandweerzorg' extra middelen toegekend aan de veiligheidsregio's. Deze middelen zijn bedoeld om een toekomstbestendig en samenhangend stelsel voor crisisbeheersing en brandweerzorg te realiseren.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

Beleid

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening. Daarin hebben we afgesproken dat het dagelijks bestuur bij het aantrekken van middelen de volgende kaders in acht neemt:

- Voor het aantrekken van financieringen met een looptijd langer dan één jaar vragen we tenminste twee prijsopgaven bij verschillende financiële instellingen op.
- We maken geen gebruik van financiële derivaten als bedoeld in artikel 1, onder c, van de Wet financiering decentrale overheden.

Met ons financieringsbeleid willen we de risico's voor langere tijd afdekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen stemmen we af op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en plannen we binnen de kaders voor de renterisiconorm.

Leningenportefeuille

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden tot het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2025 en 2026 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 65 miljoen per eind 2026. Het verwachte verloop van de leningenportefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€	49.958.353	
Opname	€	20.000.000	+
Reguliere aflossingen	€	5.266.545	-/-
Saldo per 31 december	€	64.691.808	

Rente

a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 1.727.624
b	De externe rentebaten (idem)			-/-	€ 0
	Saldo rentelasten en rentebaten				**€ 1.727.624**
c1	De rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) **moet** worden doorberekend	-/-	€ 0		
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	€ 0		
c3	De rentebaat van doorverstrekte leningen, als daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	+/+	€ 0		
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				**€ 1.727.624**
d1	Rente over eigen vermogen			+/+	€ 0
d2	Rente over voorzieningen			+/+	€ 171.335
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				**€ 1.898.959**
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€ 1.898.959
f	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**				**€ 0**

We hanteren een omslagrente van 2,1% voor het toerekenen van rente aan de programma's.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, voordat langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet wordt benut, dit is gelijk aan voorgaand jaar. Hierbij wordt de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet overschreden. Voor 2026 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 9,2 miljoen.

De renterisiconorm voor 2026 is 20% van het begrotingstotaal, of € 22,5 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille hebben we er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV)' schrijft voor dat de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' aandacht moet besteden aan de relatie tussen de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Algemeen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de organisatie om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat aanpassing van het beleid nodig is. Het weerstandsvermogen dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit de beschikbare middelen om risico's op te vangen als deze zich voordoen. Denk daarbij aan incidentele weerstandscapaciteit, zoals aanwezige vrije reserves, en structurele weerstandscapaciteit. Bij structurele weerstandscapaciteit gaat het bijvoorbeeld om de post 'onvoorzien' en eventuele vrije begrotingsruimte.

In beginsel is bij een gemeenschappelijke regeling altijd sprake van 100% weerstands-capaciteit. De deelnemende gemeenten zijn namelijk wettelijk verplicht om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen.

Weerstandscapaciteit Veiligheidsregio Fryslân

Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2023-2026.' In deze nota wordt specifiek ingegaan op de bepaling van de weerstandscapaciteit. Veiligheidsregio Fryslân (VRF) kiest ervoor om een egalisatiereserve en een post 'onvoorzien' aan te houden. Zo kunnen we zelf een deel van de risico's opvangen. Eventuele tegenvallers hebben daardoor niet direct gevolgen voor de deelnemende gemeen-ten.

De nota bevat de volgende bestuurlijke afspraken:

Algemene reserve
De algemene reserve bestaat alleen uit een egalisatiereserve. De hoogte van deze reserve wordt bepaald op basis van het begrotingstotaal. De ondergrens bedraagt 2% van het begrotingstotaal en de bovengrens 5%.

Onvoorzien
Volgens de beleidsnota houden we een post 'onvoorzien' aan. Deze post is bedoeld voor het opvangen van kosten wegens personele frictie. Het budget is gepositioneerd bij de algemeen directeur. We kennen dit toe op basis van een integrale en VRF-brede afweging van de bovenmatige personele fricties.

De uitgangspunten (in volgorde) rond de bepaling van de toekenning zijn als volgt:
1. wegvallen taken;
2. reorganisatie;
3. (dis)functioneren (directe kosten op basis van een vaststellingsovereenkomst);
4. functioneren (ziekte, vervanging, niet productief: hieronder vallen niet de kosten van juridische advisering en/of onderzoeken).

Structurele begrotingsruimte
Als een gemeente of gemeenschappelijke regeling structurele begrotingsruimte heeft opgenomen in haar begroting, wordt dit beschouwd als een onderdeel van de weerstands-capaciteit. Daarom is het van belang om periodiek te onderzoeken of hiervan sprake is. VRF onderzoekt dit eens per vier jaren via het proces 'doorlichting begroting.'

Uit de laatste doorlichting van de begroting in 2023 bleek dat er geen sprake is van structurele begrotingsruimte.

Inventarisatie weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit van VRF bedraagt:

Egalisatiereserve	1.724.847
Onvoorzien	658.203
Structurele begrotingsruimte	0
Totaal	2.383.050

Beleid weerstandsvermogen en risicobeheersing
Het beleid over weerstandsvermogen en risicobeheersing staat in de beleidsnota Weerstandsvermogen 2023-2026.' Samengevat gelden de volgende beleidslijnen voor risicomanagement:

I. Risicomanagement is een regulier onderdeel van het managementcontrolsysteem van VRF. De geïdentificeerde risico's worden, waar mogelijk, ondervangen door beheersmaatregelen.
II. De belangrijkste netto-risico's nemen we op in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' in de begroting en jaarrekening. Waar nodig doen we tussentijds verslag van de voortgang.
III. In dezelfde paragraaf nemen we ook de risico's op, die mogelijk op termijn impact hebben op de begroting. Deze verwerken we structureel in de begroting op het moment dat ze zich zeker voordoen.

Het huidige risicomanagementsysteem is een ad-hocproces. De komende jaren werken we aan het structureren van het risicomanagementproces en het bevorderen van het risicobewustzijn.

Inventarisatie van de risico's

In deze paragraaf geven we een overzicht van de belangrijkste risico's die we hebben geïnventariseerd.

Financiële risico's
Veranderend overheidsbeleid kan leiden tot financiële onzekerheden. Het hoofdlijnenakkoord bevat bijvoorbeeld een aantal voornemens dat mogelijk verstrekkende gevolgen heeft voor onze organisatie. Daarnaast hebben de ontwikkelingen in het gemeentefonds impact op de financiën van onze gemeenten. Hierdoor komt onze begroting in de toekomst mogelijk onder druk te staan.

Een voorbeeld hiervan is de departementale korting van 10% op specifieke uitkeringen (SPUK). Bij Veiligheidsregio Fryslân is de grootste SPUK-regeling de 'Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)'. Een korting van 10% betekent structureel € 1,1 miljoen minder opbrengsten voor de organisatieonderdelen Brandweer en Crisisbeheersing.

Autonome ontwikkelingen kunnen ook tot risico's leiden. Wanneer er sprake is van hoge inflatie of een substantiële verhoging van de lonen als gevolg van cao-ontwikkelingen, ontstaat het risico dat de indexatie van onze budgetten - zoals vastgelegd in de financiële verordening - ontoereikend is. Hierdoor kunnen investeringen in huisvesting, kazernes, materieel, materiaal, personeel en IT-infrastructuur onder druk komen te staan. En dit beïnvloedt de kwaliteit van onze dienstverlening.

Om financiële risico's tijdig te identificeren, monitoren en analyseren we het overheidsbeleid kritisch.

Personeelstekorten
Op de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Hierdoor kan onze taakuitvoering in gevaar komen. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen en kan gevolgen met zich meebrengen. De kwaliteit van de dienstverlening kan bijvoorbeeld onder druk komen te staan, er kan imagoschade ontstaan of de dienstverlening kan alleen worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Met wervingscampagnes, opleidingsprogramma's en goed werkgeverschap zetten wij in op het binden, behouden en doorontwikkelen van onze medewerken.

Cyberdreigingen
Voor de dagelijkse bedrijfsvoering is onze organisatie afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken dat deze vaak (privacy)gevoelige informatie in verkeerde handen komt. Dit is een complexe opgave, omdat de dreigingen van cybercriminelen en statelijke actoren significant zijn toegenomen. Daarom heeft VRF zichzelf tot doel gesteld om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten. Én om deze weerbaarheid op een meetbare en verifieerbare wijze aan te tonen. Het uitgangspunt hierbij is het ambitieniveau "Aantoonbaar weerbaar".

VRF is genoodzaakt om ook de komende jaren passende, nieuwe informatiebeveiligingsmaatregelen te blijven nemen om de digitale weerbaarheid te waarborgen. Daarnaast willen we voldoen aan de gestelde normen zoals de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), NEN7510 en NIS2 (Netwerk- en Informatiebeveiliging) om de meetbaarheid en verifieerbaarheid te garanderen. Ook voeren we periodiek interne audits en penetratietest uit en geven we bewustwordingstrainingen.

Wegvallen van maatwerk- en markttaken
VRF voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar die we niet collectief uitvoeren. Voorbeelden hiervan zijn:
- maatwerk voor de jeugdgezondheidszorg (JGZ);
- dienstverlening naar aanleiding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo);
- reizigersvaccinaties.

Voor deze taken zetten we deels vast personeel in en doen we een beroep op overhead. Daarnaast calculeren we een winstmarge op deze taken. Deze winstmarge zorgt ervoor dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Het wegvallen van deze taken betekent zowel incidentele fricties als het vervallen van structurele dekking.

Fysieke en psychische schade door werkzaamheden
Het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren. De gevolgen hiervan kunnen verstrekkend zijn zoals blijvende arbeidsongeschiktheid. Deze schade is niet altijd goed te verzekeren. Wij hebben daarom besloten deel te nemen aan de stichting 'Waarborgfonds Veiligheidsregio's'. Op die manier dragen alle veiligheidsregio's samen de niet-verzekerbare risico's per 1 januari 2024.

Risico's nieuwbouwprojecten
Veiligheidsregio Fryslân is een kapitaalintensieve organisatie. Vooral bij de brandweer is er sprake van een gedegen investeringsplanning, mede door de bouwagenda. Deze bouwagenda betreft een planning voor de grootschalige nieuwbouw en verbouw van onze brandweerkazernes.

De mate waarin de planning wordt gehaald, wordt beïnvloed door tal van omstandigheden. Wij zijn hierbij onder meer afhankelijk van planvorming bij gemeenten, beperkingen bij het aansluiten op het elektriciteitsnetwerk en van de beschikbaarheid leveranciers. In de praktijk constateren wij dan ook dat de investeringen achterblijven op het plan.

Dit leidt op de korte termijn tot financiële voordelen vanwege de vrijval van kapitaallasten. Voor de lange termijn ontstaan er echter financiële risico's. De stijging van bouwkosten is de laatste jaren fors geweest, waardoor de uitgestelde investeringen mogelijk hoger uitvallen.

Duurzaamheid
De ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid zijn in volle gang. Dit leidt tot verschillende wensen vanuit de maatschappij over inzicht in de duurzaamheidsprestaties van organisaties en tot het verduurzamen van activiteiten. Deze behoefte heeft geleid tot diverse (Europese) wet- en regelgeving.

Veiligheidsregio Fryslân heeft in kaart gebracht op welke wijze deze wet- en regelgeving directe invloed heeft op de organisatie. VRF dient zich, net als alle organisaties in Nederland, te houden aan het klimaatakkoord. Andere initiatieven en wetgeving raken ons veelal op een indirecte manier, bijvoorbeeld via leveranciers, banken en gemeenten.

VRF heeft verschillende acties uitgezet om stappen te zetten op het gebied van duurzaamheid. Zo hebben we in het inkoopbeleid een passage opgenomen over duurzaam inkopen, zetten we in op vergroening en stelden we een visiedocument en plan van aanpak voor duurzaamheid vast.

Op het moment dat de Rijksoverheid meer verduurzaming verplicht stelt, kan dit invloed hebben op onze organisatie.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing op VRF. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto-schuldquote	51,57%	64,41%	74,08%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	51,57%	64,41%	74,08%
Solvabiliteit	10,88%	5,98%	2,84%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto-schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, des te groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen. We berekenen de ratio als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). De solvabiliteit van gemeenschappelijke regelingen is over het algemeen laag. Dit komt omdat de deelnemende gemeenten de wettelijke verplichting hebben om ervoor te zorgen dat de gemeenschappelijke regeling altijd over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Een gemeenschappelijke regeling hoeft om die reden geen eigen weerstandscapaciteit aan te houden.

In de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2023-2026' hebben we vastgelegd dat de algemene reserve alleen bestaat uit een egalisatiereserve. Hiermee minimaliseren we onze reservepositie. We hebben echter te maken met een aantal kapitaalintensieve activiteiten. Denk aan de investering in materieel en materiaal voor de repressieve dienstverlening. En aan het realiseren, inrichten en instandhouden van diverse brandweerkazernes, consultatiebureaus en kantoorlocaties. Deze kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief hoge mate van externe financiering. De enerzijds lage reservepositie en de anderzijds kapitaalintensieve activiteiten leiden tot een relatief lage solvabiliteit.

7.3. Bedrijfsvoering

7.3.1 Inleiding

Het organisatieonderdeel Bedrijfsvoering bestaat uit de afdelingen Communicatie, Informatiemanagement, Facilitair Bedrijf, Personeel & Organisatie, Financiën & Administratie. Bedrijfsvoering levert een bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân door de primaire processen van VRF – brandweerzorg, crisisbeheersing en publieke gezondheidszorg – zo gericht en effectief mogelijk te ondersteunen. Bedrijfsvoering is de expert op het gebied van de bedrijfsvoeringportefeuilles. De afdeling ondersteunt het primaire proces door te faciliteren, adviseren en te helpen bij het bewaken van grenzen. Doordat we deze taken centraal beleggen, verlagen we de kosten en de kwetsbaarheid, terwijl we de kwaliteit verhogen.

7.3.2 Goed werkgeverschap

VRF is een energieke overheidsorganisatie met bevlogen medewerkers die zich dagelijks inzet voor een veilig en gezond Fryslân. Wij willen een goede en aantrekkelijke werkgever zijn. Daarom bieden we volop mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling en investeren we in de professionalisering van onze medewerkers. Dit doen we door opleiden en trainen, het aanbieden van interne loopbaancoaches en intervisie. Door het uitvoeren van een medewerkerswaarderingsonderzoek halen we feedback op uit de organisatie. Deze input gebruiken we om een nog betere werkgever te worden.

In 2025 starten we met de stapsgewijze implementatie van het nieuwe functiewaarderingssysteem HR21. Het huidige functieboek is ruim tien jaar oud. De huidige functiewaarderingsystematiek wordt ook niet meer ondersteund en onderhouden. Daarnaast past de systematiek ook niet meer bij waar de organisatie naar toe wil. De implementatie van het nieuwe functiewaarderingssysteem vraagt tijd en capaciteit van de organisatie, maar levert duidelijkheid en transparantie op over het functieboek en de beloning.

Verder vinden we gezondheid en vitaliteit belangrijk. Daarvoor stellen wij preventieve instrumenten beschikbaar voor onze medewerkers zoals een budgetcoach en een mantelzorgmakelaar. Ook zetten we de komende jaren in op duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers binnen het gezondheids- en veiligheidsdomein. We sluiten bijvoorbeeld aan bij de landelijke plannen om binnen Brandweer Fryslân meer aandacht te geven aan duurzame inzetbaarheid en arbeidsveiligheid. Specifieke aandacht geven we daarbij aan Posttraumatische stressstoornis (PTSS) als beroepsziekte.

7.3.3 Integriteitsbeleid en gedragscode

VRF is een integere organisatie. Dit komt terug in onze kernwaarden: betrokken, betrouwbaar en professioneel. Op basis van deze waarden hebben we ons integriteitsbeleid en onze gedragscode opgesteld. Hierover rapporteren we jaarlijks aan het bestuur. Doelen van het integriteitsbeleid zijn:

- uitleggen wat integriteit is;
- integriteit bespreekbaar maken;
- uitleggen wat medewerkers en management moeten doen als ze misstanden signaleren.

Onze gedragscode is bedoeld om rechten, plichten, procedures en sancties - die wettelijk zijn vastgelegd - betekenis te geven in geldende gedragsregels. Deze bieden houvast bij de dagelijkse professionele omgang met de klant en met elkaar. De gedragscode is een uitwerking van het integriteitsbeleid.

7.3.4 Privacy & security

We hebben organisatorische en technische maatregelen getroffen om de privacy bij de verwerking van persoonsgegevens verder te waarborgen. Ook in 2026 zien de functionaris gegevensbescherming en de privacy-officer toe op de toepassing van de privacywetgeving. Ze rapporteren hierover aan de directie en het dagelijks bestuur. Het doel is om het aantal incidenten te voorkomen en te beperken.

Voor de dagelijkse bedrijfsvoering is VRF afhankelijk van tijdige en betrouwbare informatie. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken dat deze vaak (privacy)gevoelige informatie niet in verkeerde handen komt. Dit is een complexe opgave omdat de dreigingen van cybercriminelen en statelijke actoren, die het op de data van veiligheidsregio's hebben gemunt, significant zijn toegenomen. Daarom heeft VRF zichzelf tot doel gesteld om effectief weerstand te bieden tegen cyberdreigingen en beveiligingsincidenten. Én om deze weerbaarheid op een meetbare en verifieerbare wijze aan te tonen. Het uitgangspunt hierbij is het ambitieniveau 'Aantoonbaar weerbaar'.

VRF is genoodzaakt om ook de komende jaren passende, nieuwe informatiebeveiligingsmaatregelen te blijven nemen om digitale weerbaarheid te waarborgen. Daarnaast willen we in 2026 voldoen aan de gestelde normen zoals de BIO, NEN7510 en de Cyberbeveiligingswet om de meetbaarheid en verifieerbaarheid te garanderen.

7.3.5 Organisatiethema's

In onze meerjarenkoers 2023-2026 staan de volgende organisatiethema's:
- Passend personeel bij onze adaptieve opgave
- Duurzaamheid
- Procesgericht werken

In deze beleidsperiode geven we vorm aan de ambitie die we op deze drie thema's hebben. Hierbij werken we datagedreven. Datagedreven werken is het sturen op basis van onbewerkte feiten en ruwe data. Hierdoor kunnen we binnen onze organisatie sneller, beter én accurater beslissingen nemen. Ook gebruiken we deze data als input voor het maken van nieuw beleid voor Veiligheid en Gezondheid en voor het optimaliseren van onze werkprocessen.

Passend personeel bij onze adaptieve opgave

De crises van de afgelopen jaren hebben ons geleerd dat wij ons voortdurend moeten kunnen aanpassen aan wat de buitenwereld van ons vraagt. Dit vergt een grote dosis aanpassings- en uithoudingsvermogen. Tegelijkertijd hebben wij wettelijke en reguliere taken die juist om stabiliteit vragen. Voor al die verschillende opgaven hebben we passend personeel nodig. Door de schaarste op de arbeidsmarkt, die wordt versterkt door de vergrijzing en pensionering van een deel van ons personeel, staan we voor een grote uitdaging. Deze ontwikkeling vraagt om creativiteit, anders denken en maatwerk. Dit ziet er als volgt uit:
- We zorgen dat nieuwe medewerkers goed landen binnen onze complexe organisatie door een oanboardingsprogramma.
- We werken samen met andere grote werkgevers en opleiders in het Noorden.
- We hebben aandacht voor de personele aspecten zoals werving en selectie en binden en boeien van personeel. We gebruiken strategische personeelsplanning om het medewerkersbestand kwalitatief en kwantitatief op orde te houden. Daarnaast worden scholing, leren en ontwikkelen belangrijke pijlers in ons kwaliteitssysteem.
- We bevorderen vitaliteit van medewerkers vanuit het perspectief van positieve gezondheid.

Duurzaamheid

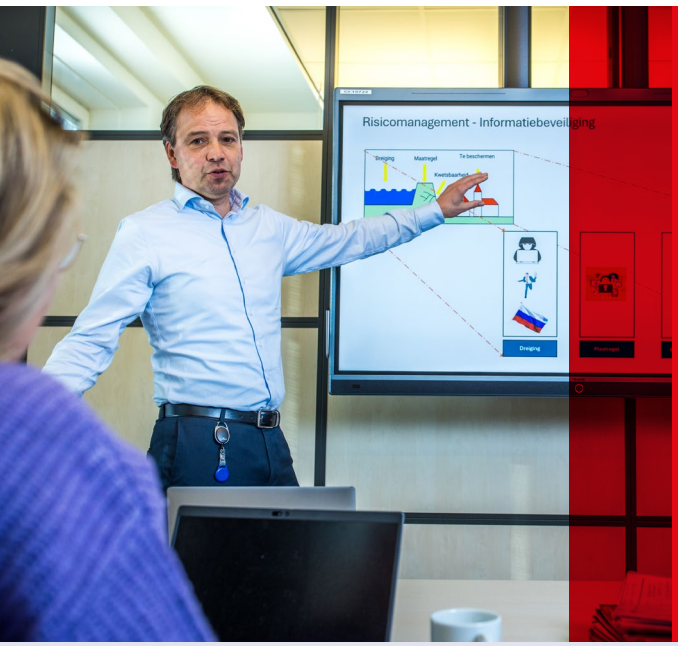
Vanuit het visiedocument Duurzaamheid 2025-2028 richten we ons op het creëren van een nieuwebasis voor duurzaamheid binnen VRF. Met deze nieuwe aanpak zijn we beter voorbereid op:
- het halen van onze duurzaamheidsdoelstellingen;
- het maken een positieve impact te maken op zowel onze organisatie als het milieu.

We willen minimaal voldoen aan de landelijke wet- en regelgeving op het gebied van duurzaamheid en klimaat. Dit betekent dat we uiterlijk in 2050:
- klimaatneutraal en volledig circulair zijn;
- werken met respect voor mens, natuur en milieu.

Dit geven we vorm door onder andere in te zetten op:
- verlagen (fossiel) energieverbruik;
- verduurzamen mobiliteit;
- afstappen van producten en materialen die niet noodzakelijk zijn;
- bewuster kiezen van materiaal;
- inzetten op langere levensduur.

Procesgericht werken
Binnen het organisatiethema 'Procesgericht werken' staat de dienstverlening aan de Friese burger centraal. We zien procesgericht werken als één van de hulpmiddelen om nog klantgerichter te werken en om ons werk op alle niveaus continu te verbeteren.
In 2026 voeren we, onder het motto 'Leren door te Doen!', vijftien tot twintig verbetertrajecten per jaar uit. Tijdens deze trajecten houden we onze processen tegen het licht. Met als doel deze processen als volgt te verbeteren:

- Hogere kwaliteit voor de klant en hogere klanttevredenheid.
- Effectiviteit, efficiëntie, beheers-, doel- en rechtmatigheid.
- Hogere overdraagbaarheid en groter lerend vermogen.
- Duidelijkheid over eigenaarschap en verbeterde samenwerking.

interview

Samen toewerken naar ‘aantoonbare weerbaarheid’ op informatiebeveiliging

De afhankelijkheid van digitale informatie groeit, net als de dreiging van cyberaanvallen. Informatiebeveiliging is daarom belangrijker dan ooit. Ook voor Veiligheidsregio Fryslân (VRF), waar het onderwerp hoog op de agenda staat. Koos Stoker, Chief Information Security Officer, legt uit hoe de organisatie steeds verder toegroeit naar ‘aantoonbare weerbaarheid’, met aandacht voor techniek, bewustwording en wetgeving. “We hebben al veel goed op orde. Het is nu vooral een kwestie van aanscherpen.”

VRF moet voldoen aan twee wettelijke normen voor gezondheid en veiligheid: de NEN 7510 en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Daarnaast treedt in september 2025 de Cyberbeveiligingswet in werking. Deze wet verplicht 10.000 bedrijven en (niet-overheids)instellingen om hun informatiebeveiliging op orde te hebben. Koos: “Als één van onze leveranciers dit namelijk niet goed voor elkaar heeft, dan zijn wij ook kwetsbaar. Deze wet maakt de hele keten sterker.”

Maximaal voorbereid op uitdagingen van vandaag en morgen
“We doen al veel op het gebied van informatiebeveiliging. Punt is dat we dat nog niet goed documenteren. En daar brengen we verandering in.” De Plan-Do-Check-Act is daarin een goed hulpmiddel. Naast het maken en uitvoeren van plannen, wil VRF vanaf 2026 ook audits laten doen om de plannen te controleren, evalueren en analyseren op het gewenste resultaat. “En daarmee tonen we onze weerbaarheid aan. Je kunt uiteraard nooit volledig uitsluiten dat er iets misgaat, maar we kunnen er wel voor zorgen dat we er alles aan hebben gedaan om dit te voorkomen. Dat is onze verantwoordelijkheid en ambitie”, benadrukt Koos.

Stapsgewijs naar aantoonbare weerbaarheid
De weg naar ‘aantoonbare weerbaarheid’ verloopt in verschillende fasen. Zo ligt de focus eerst op de technische en fysieke weerbaarheid. Koos: “Daarin hebben we al de nodige stappen gezet. Denk aan de inlogprocedures voor brandweervrijwilligers en crisisfunctionarissen. Die hebben we beter beveiligd via een authenticator waarmee ze zich voortaan met een pincode moeten aanmelden. Daarnaast hebben we onze wachtwoordregels aangescherpt, waar we doorlopend tests op uitvoeren. Ook is de fysieke beveiliging onder onze aandacht. Hoe gaan we bijvoorbeeld om met het aanmelden, binnenlaten en begeleiden van bezoekers?”

De volgende fase richt zich meer op de organisatorische kant en op bewustwording en gedrag. “Denk aan afspraken over ‘clean desk’ en ‘clear screen’. En dat betekent geen documenten laten rondslingeren op je bureau en je beeldscherm vergrendelen zodra je je werkplek verlaat. Veel medewerkers kennen de risico’s onvoldoende en daarom organiseren we online security-awareness trainingen. Ook maken we duidelijke afspraken over ieders rol en verantwoordelijkheid als het gaat om veilige werkgewoonten.”

>

Optimaal voorbereid om schade te beperken
"Dat is ons uiteindelijk doel. De vraag is namelijk niet of zich een hack of datalek voordoet, maar wanneer. Daarom willen we in 2026 een volledig uitgewerkt, geoefend en getest crisisplan op de plank hebben liggen. Zodat we optimaal voorbereid zijn op incidenten en de schade kunnen beperken." Daarnaast is het voor een organisatie van cruciaal belang om een betrouwbare back-up van alle belangrijke informatie te hebben, bij voorkeur offline. En dit heeft VRF goed geregeld.

Informatiebeveiliging is van ons allemaal
"Informatiebeveiliging is niet de verantwoordelijkheid van één iemand, het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid", benadrukt Koos. "Samen moeten we niet alleen onze eigen informatie beschermen, maar ook die van cliënten, ketenpartners en leveranciers. Dat betekent afspraken maken en elkaar daarop aanspreken. Op die manier staan we met elkaar sterker in een wereld vol digitale dreigingen."

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf vertellen we over het beheerbeleid van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân structureel en tijdelijk bezit of huurt. Het gaat om onderstaande gebouwen:

- hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg;
- brandweerkazernes: 66, waarvan 49 in eigendom;
- twee boothuizen: één in eigendom en één huur;
- gehuurde opslagloods die fungeert als tijdelijke opslag van afgeschreven materieel en als distributiecentrum voor de bevoorrading van de vaccinatie-, test- en vluchtelingenlocaties;
- 45 huurlocaties voor de Jeugdgezondheidszorg van de GGD;
- het gehuurde Regionaal Coördinatie Centrum (RCC), dat is ondergebracht bij de meldkamer.

Kwaliteitsniveau beheer en onderhoud

Als grondslag voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen, passen wij de NEN-2767 norm toe. De NEN-2767 norm is een breed toegepaste wijze van conditiemeting. Hiermee wordt de technische kwaliteit van bouw- en installatiedelen op een objectieve manier vastgelegd. Er zijn zes kwaliteitsniveaus: niveau één staat voor 'uitstekend' en niveau zes staat voor 'zeer slecht'. De bestuurlijke afspraak bij het beheer en onderhoud is, net als voorgaande jaren, kwaliteitsniveau drie. Dit betekent dat wij een 'redelijke conditie' nastreven. Plaatselijke zichtbare veroudering vinden wij acceptabel, zolang de functievervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar komt. Bij de huurlocaties streven wij ernaar om een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Onderhoudsvoorzieningen

Op basis van dit uitgangspunt hebben wij onderhoudsvoorzieningen gemaakt. Met een onderhoudsvoorziening worden de lasten van groot onderhoud over de jaren geëgaliseerd. De toevoeging aan de voorziening (met andere woorden: de jaarlijkse lasten) is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat we redelijkerwijs kunnen voorzien. Wettelijk gezien moet de evaluatie van de voorziening eens in de vijf jaar. In de praktijk hanteren wij een richtlijn van eens per vier jaar.

7.5. Verbonden partijen

Definitie Verbonden Partij

Een Verbonden Partij (VP) is een privaat- of publiekrechtelijke organisatie waarin VRF een financieel én een bestuurlijk belang heeft. Er is sprake van een financieel belang als VRF aansprakelijk is voor het eventueel niet nakomen van de verplichtingen door de rechtspersoon. Er is sprake van een bestuurlijk belang als VRF vertegenwoordigd is in het bestuur of zeggenschap daarin kan uitoefenen. Gelet op deze kwalificaties van belang kent VRF geen verbonden partijen. VRF heeft wel een nauwe betrokkenheid bij de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) en daarom lichten we deze relatie hieronder uit.

Stichting BON

De bestuurlijke deelname, samen met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, in de Stichting BON benadert de definitie van een Verbonden Partij. Volgens de statuten is er echter geen sprake van een financieel belang in de stichting. De stichting is aandeelhouder van BON B.V. BON B.V. neemt voor 100% deel in Oefencentrum Noord B.V. en Brandweeropleidingen Noord B.V. BON factureert de afgenomen dienstverlening (opleiden of oefenen). Daarom is stichting BON formeel geen VP.

De afgelopen jaren is onderzocht of de huidige structuur nog steeds wenselijk is. Als gevolg van dit uitgevoerde onderzoek is besloten het bestuur voor te stellen een voorgenomen besluit te nemen om de Stichting Brandweeropleidingen Noord (BON) formeel te verbinden aan Veiligheidsregio Fryslân. De raden van de deelnemende gemeenten zijn de in de gelegenheid gesteld om hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken op dit voorgenomen besluit.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

Primitieve begroting 2026			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid			
Pijler 1	18.165.973	56.156	18.109.817
Pijler 2	13.345.548	3.796.316	9.549.232
Pijler 3	2.037.318	1.132.703	904.615
Pijler 4	2.098.454	2.098.454	-
Toegerekende organisatiekosten	7.701.468	54.736	7.646.732
	43.348.761	7.138.365	36.210.396
Dekkingsmiddelen gezondheid			
Gemeentelijke bijdrage		35.172.396	-35.172.396
	-	35.172.396	-35.172.396
Totaal saldo van baten en lasten	43.348.761	42.310.761	1.038.000
Reservemutaties gezondheid	102.000	1.140.000	-1.038.000
Gerealiseerd resultaat gezondheid	***43.450.761***	***43.450.761***	**-**
Programma crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	8.629.617	214.686	8.414.931
Toegerekende organisatiekosten	1.160.221	8.246	1.151.975
	9.789.838	222.932	9.566.906
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing			
Rijksbijdrage BDUR		5.347.245	-5.347.245
Gemeentelijke bijdrage		4.219.661	-4.219.661
	-	9.566.906	-9.566.906
Totaal saldo van baten en lasten	9.789.838	9.789.838	-
Reservemutaties crisisbeheersing	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	***9.789.838***	***9.789.838***	**-**
Programma brandweer			
Producten brandweer	47.693.333	1.003.568	46.689.765
Toegerekende organisatiekosten	11.142.124	79.190	11.062.933
	58.835.456	1.082.758	57.752.698
Dekkingsmiddelen brandweer			
Rijksbijdrage BDUR		6.143.250	-6.143.250
Gemeentelijke bijdrage		51.250.839	-51.250.839
	-	57.394.089	-57.394.089
Totaal saldo van baten en lasten	58.835.456	58.476.847	358.609
Reservemutaties brandweer	-	358.609	-358.609
Gerealiseerd resultaat brandweer	***58.835.456***	***58.835.456***	**-**
Gerealiseerd resultaat	***112.076.056***	***112.076.056***	**-**
Waarvan incidentele baten en lasten	-	-	-
Structureel saldo	112.076.056	112.076.056	-

Overzicht baten en lasten art. 27 BBV			
	Lasten	**Baten**	**Saldo**
Programma gezondheid	35.341.098	42.256.025	6.914.927
Programma crisisbeheersing	7.919.747	9.781.592	1.861.845
Programma brandweer	44.825.101	58.397.657	13.572.556
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	23.219.907	142.172	-23.077.735
Heffing vpb	10.000	-	-10.000
Onvoorzien	658.203	-	-658.203
Saldo van baten en lasten	***111.974.056***	***110.577.447***	***-1.396.609***
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	102.000	1.498.609	1.396.609
Resultaat	***112.076.056***	***112.076.056***	***0***

Meerjarenperspectief 1/2

	Jaarrekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid									
Pijler 1	22.091.400	5.659.821	16.431.579	16.866.357	55.050	16.811.307	18.165.973	56.156	18.109.817
Pijler 2	17.415.294	8.449.829	8.965.465	12.953.837	3.621.197	9.332.640	13.345.548	3.796.316	9.549.232
Pijler 3	4.814.683	3.927.227	887.456	1.886.226	1.110.109	776.117	2.037.318	1.132.703	904.615
Pijler 4	2.235.530	1.942.891	292.639	2.057.144	2.057.144	-	2.098.454	2.098.454	-
Toegerekende organisatiekosten	6.858.477	274.405	6.584.072	7.521.951	53.142	7.468.810	7.701.468	54.736	7.646.732
	53.415.384	20.254.173	33.161.211	41.285.515	6.896.642	34.388.874	43.348.761	7.138.365	36.210.396
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Gemeentelijke bijdrage		31.636.378	-31.636.378		34.320.958	-34.320.958		35.172.396	-35.172.396
		31.636.378	-31.636.378	-	34.320.958	-34.320.958	-	35.172.396	-35.172.396
Totaal saldo van baten en lasten	53.415.384	51.890.551	1.524.833	41.285.515	41.217.599	67.916	43.348.761	42.310.761	1.038.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	1.361.244	-1.259.244	102.000	169.916	-67.916	102.000	1.140.000	-1.038.000
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**53.517.384**	**53.251.795**	**265.589**	**41.387.515**	**41.387.515**	**-**	**43.450.761**	**43.450.761**	**-**
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	6.750.620	155.027	6.595.594	7.446.831	227.178	7.219.653	8.629.617	214.686	8.414.931
Toegerekende organisatiekosten	1.324.516	41.339	1.283.177	1.133.177	8.006	1.125.171	1.160.221	8.246	1.151.975
	8.075.136	196.365	7.878.771	8.580.008	235.184	8.344.824	9.789.838	222.932	9.566.906
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Rijksbijdrage BDUR		4.955.684	-4.955.684		4.408.683	-4.408.683		5.347.245	-5.347.245
Gemeentelijke bijdrage		3.370.457	-3.370.457		3.936.141	-3.936.141		4.219.661	-4.219.661
		8.326.141	-8.326.141	-	8.344.824	-8.344.824	-	9.566.906	-9.566.906
Totaal saldo van baten en lasten	8.075.136	8.522.506	-447.370	8.580.008	8.580.008	-	9.789.838	9.789.838	-
Reservemutaties Crisisbeheersing		12.189	-12.189	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**8.075.136**	**8.534.696**	**-459.559**	**8.580.008**	**8.580.008**	**-**	**9.789.838**	**9.789.838**	**-**
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	41.632.911	1.385.830	40.247.081	47.168.476	1.081.629	46.086.847	47.693.333	1.003.568	46.689.765
Toegerekende organisatiekosten	9.922.524	396.993	9.525.530	10.882.407	76.884	10.805.523	11.142.124	79.190	11.062.933
	51.555.435	1.782.823	49.772.612	58.050.883	1.158.513	56.892.370	58.835.456	1.082.758	57.752.698
Dekkingsmiddelen Brandweer									
Rijksbijdrage BDUR		5.866.663	-5.866.663		5.600.746	-5.600.746		6.143.250	-6.143.250
Gemeentelijke bijdrage		46.776.869	-46.776.869		50.879.529	-50.879.529		51.250.839	-51.250.839
		52.643.532	-52.643.532	-	56.480.275	-56.480.275	-	57.394.089	-57.394.089
Totaal saldo van baten en lasten	51.555.435	54.426.355	-2.870.920	58.050.883	57.638.788	412.095	58.835.456	58.476.847	358.609
Reservemutaties Brandweer		578.236	-578.236	-	412.095	-412.095	-	358.609	-358.609
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**51.555.435**	**55.004.591**	**-3.449.156**	**58.050.883**	**58.050.883**	**-**	**58.835.456**	**58.835.456**	**-**
Gerealiseerd resultaat	***113.147.955***	***116.791.081***	***-3.643.126***	***108.018.406***	***108.018.406***	***-***	***112.076.056***	***112.076.056***	***-***
Waarvan incidentele baten en lasten	6.215.000	5.662.000	553.000	-	-	-	-	-	-
Structureel saldo	106.932.955	111.129.081	-4.196.126	108.018.406	108.018.406	-	112.076.056	112.076.056	-

Meerjarenperspectief 2/2

	Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Lasten	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
Programma Gezondheid									
Pijler 1	18.346.224	58.735	18.287.489	19.038.864	61.002	18.977.862	19.659.350	63.358	19.595.992
Pijler 2	13.493.807	3.970.633	9.523.174	14.004.230	4.123.914	9.880.316	14.463.993	4.283.204	10.180.789
Pijler 3	2.063.337	1.184.714	878.623	2.141.595	1.230.448	911.147	2.212.621	1.277.975	934.646
Pijler 4	2.199.180	2.199.180	-	2.287.147	2.287.147	-	2.378.633	2.378.633	-
Toegerekende organisatiekosten	8.016.750	55.996	7.960.754	8.294.646	57.283	8.237.362	8.578.026	58.601	8.519.425
	44.119.298	7.469.258	36.650.040	45.766.482	7.759.794	38.006.687	47.292.623	8.061.771	39.230.852
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Gemeentelijke bijdrage		36.660.040	-36.660.040		37.973.688	-37.973.688		39.332.852	-39.332.852
	-	36.660.040	-36.660.040	-	37.973.688	-37.973.688	-	39.332.852	-39.332.852
Totaal saldo van baten en lasten	44.119.298	44.129.298	-10.000	45.766.482	45.733.482	33.000	47.292.623	47.394.623	-102.000
Reservemutaties Gezondheid	102.000	92.000	10.000	102.000	135.000	-33.000	102.000	-	102.000
Gerealiseerd resultaat Gezondheid	**44.221.298**	**44.221.298**	**-**	**45.868.482**	**45.868.482**	**-**	**47.394.623**	**47.394.623**	**-**
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	8.952.368	223.649	8.728.719	9.237.010	231.559	9.005.452	9.532.148	239.732	9.292.416
Toegerekende organisatiekosten	1.207.718	8.436	1.199.282	1.249.583	8.630	1.240.953	1.292.274	8.828	1.283.446
	10.160.086	232.084	9.928.002	10.486.593	240.188	10.246.405	10.824.422	248.561	10.575.862
Dekkingsmiddelen Gezondheid									
Rijksbijdrage BDUR		5.347.245	-5.347.245		5.347.245	-5.347.245		5.347.245	-5.347.245
Gemeentelijke bijdrage		4.580.757	-4.580.757		4.899.160	-4.899.160		5.228.617	-5.228.617
	-	9.928.002	-9.928.002	-	10.246.405	-10.246.405	-	10.575.862	-10.575.862
Totaal saldo van baten en lasten	10.160.086	10.160.086	-	10.486.593	10.486.593	-	10.824.422	10.824.422	--
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat Crisisbeheersing	**10.160.086**	**10.160.086**	**-**	**10.486.593**	**10.486.593**	**-**	**10.824.422**	**10.824.422**	**-**
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	49.908.734	1.097.322	48.811.412	51.272.279	1.142.574	50.129.705	52.940.411	1.172.955	51.767.456
Toegerekende organisatiekosten	11.598.259	81.012	11.517.247	12.000.306	82.875	11.917.431	12.410.286	84.781	12.325.505
	61.506.993	1.178.334	60.328.659	63.272.585	1.225.449	62.047.136	65.350.697	1.257.736	64.092.961
Dekkingsmiddelen Brandweer									
Rijksbijdrage BDUR		6.143.250	-6.143.250		6.143.250	-6.143.250		6.143.250	-6.143.250
Gemeentelijke bijdrage		53.830.294	-53.830.294		55.853.886	-55.853.886		57.899.711	-57.899.711
	-	59.973.544	-59.973.544	-	61.997.136	-61.997.136	-	64.042.961	-64.042.961
Totaal saldo van baten en lasten	61.506.993	61.151.878	355.115	63.272.585	63.222.585	50.000	65.350.697	65.300.697	50.000
Reservemutaties Brandweer	-	355.115	-355.115	-	50.000	-50.000	-	50.000	-50.000
Gerealiseerd resultaat Brandweer	**61.506.993**	**61.506.993**	**-**	**63.272.585**	**63.272.585**	**-**	**65.350.697**	**65.350.697**	**-**
Gerealiseerd resultaat	***115.888.377***	***115.888.377***	***-***	***119.627.660***	***119.627.660***	***-***	***123.569.742***	***123.569.742***	***-***
Waarvan incidentele baten en lasten	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Structureel saldo	115.888.377	115.888.377	-	119.627.660	119.627.660	-	123.569.742	123.569.742	-

Toelichting:
De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2025 is als volgt, naar oorzaken:

Omschrijving	Gezondheid	Brandweer	Crisis	Organisatie	Totaal
Nadelig saldo 2025 begroting 2025	26.852.149	40.074.006	2.810.970	19.399.503	89.136.628
Indexatie loonkosten	435.242	503.213	208.288	266.766	1.413.509
Indexatie materiële kosten	122.196	660.686	48.428	195.371	1.026.682
Toevoeging lijkschouw	116.077				116.077
Kapitaallasten vrijval		-1.050.000			-1.050.000
Totale mutatie	673.516	113.900	256.716	462.137	1.506.268
Nadelig saldo 2026 begroting 2026	**27.525.665**	**40.187.905**	**3.067.686**	**19.861.640**	**90.642.895**

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rond vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2026 is als volgt:

	1-1-2026	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2026
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	2.774.847		1.050.000	1.724.847
	2.774.847	-	1.050.000	1.724.847
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	301.113	102.000	90.000	313.113
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Tweede loopbaanbeleid	459.429		5.000	454.429
In te halen werkzaamheden	513.724		263.609	250.115
Kansrijke start	42.766			42.766
Wabo	110.000		90.000	20.000
	1.927.032	102.000	448.609	1.580.423
Totaal eigen vermogen	***4.701.879***	***102.000***	***1.498.609***	***3.305.270***

Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen in 2026 is als volgt:

	1-1-2026	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2026
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	85.199			85.199
Voorziening FLO-overgangsrecht	6.852.912	171.335	735.673	6.288.574
Voorziening spaaruren IKB	1.428.938	95.761		1.524.699
Voorziening RVU	120.985		93.951	27.034
	8.488.033	267.096	829.624	7.925.506
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	276.523	81.269	23.837	333.955
Groot onderhoud brandweerkazernes	2.200.593	638.610	380.957	2.458.246
	2.477.115	719.879	404.794	2.792.201
Totaal voorzieningen	***10.965.149***	***986.976***	***1.234.418***	***10.717.707***

Geprognosticeerde balans 2026

	1-1-2026	31-12-2026		1-1-2026	31-12-2026
Materiële vaste activa	90.435.908	100.861.115	Eigen vermogen	4.701.879	3.305.270
Financiële vaste activa	119.589	119.589	Gerealiseerd resultaat '24	3.643.126	3.643.126
Vorderingen	12.995.762	12.995.762	Voorzieningen	10.965.149	10.717.707
Liquide middelen	480.184	480.184	Langlopende schulden	49.958.353	64.691.808
Overlopende activa	1.907.792	1.907.792	Kortlopende schulden	18.864.834	18.864.834
			Overlopende passiva	17.805.893	15.141.697
Totaal activa	***105.939.235***	***116.364.442***	***Totaal passiva***	***105.939.235***	***116.364.442***

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2025 en 2026 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van het meerjareninvesteringsplan en de vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2026. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'.

In de jaarrekening 2024 is een voorstel gedaan voor de bestemming van het gerealiseerd resultaat 2024. In afwachting van de vaststelling van de jaarrekening (algemeen bestuur 10 juli 2025) presenteren wij het gerealiseerde resultaat 2024 apart op de balans.

Meerjarenbalans

	1-1-2027	31-12-2027		1-1-2027	31-12-2027
Materiële vaste activa	100.861.115	103.864.229	Eigen vermogen	3.305.270	2.960.155
Financiële vaste activa	119.589	119.589	Gerealiseerd resultaat '24	3.643.126	3.643.126
Vorderingen	12.995.762	12.995.762	Voorzieningen	10.717.707	10.461.089
Liquide middelen	480.184	480.184	Langlopende schulden	64.691.808	70.506.810
Overlopende activa	1.907.792	1.907.792	Kortlopende schulden	18.864.834	18.864.834
			Overlopende passiva	15.141.697	12.931.542
Totaal activa	***116.364.442***	***119.367.556***	***Totaal passiva***	***116.364.442***	***119.367.556***

	1-1-2028	31-12-2028		1-1-2028	31-12-2028
Materiële vaste activa	103.864.229	110.089.214	Eigen vermogen	2.960.155	2.877.155
Financiële vaste activa	119.589	119.589	Gerealiseerd resultaat '24	3.643.126	3.643.126
Vorderingen	12.995.762	12.995.762	Voorzieningen	10.461.089	10.574.320
Liquide middelen	480.184	480.184	Langlopende schulden	70.506.810	79.860.567
Overlopende activa	1.907.792	1.907.792	Kortlopende schulden	18.864.834	18.864.834
			Overlopende passiva	12.931.542	9.772.539
Totaal activa	***119.367.556***	***125.592.541***	***Totaal passiva***	***119.367.556***	***125.592.541***

	1-1-2029	31-12-2029		1-1-2029	31-12-2029
Materiële vaste activa	110.089.214	112.085.142	Eigen vermogen	2.877.155	2.929.155
Financiële vaste activa	119.589	119.589	Gerealiseerd resultaat '24	3.643.126	3.643.126
Vorderingen	12.995.762	12.995.762	Voorzieningen	10.574.320	10.377.995
Liquide middelen	480.184	480.184	Langlopende schulden	79.860.567	82.727.774
Overlopende activa	1.907.792	1.907.792	Kortlopende schulden	18.864.834	18.864.834
			Overlopende passiva	9.772.539	9.045.5849
Totaal activa	***125.592.541***	***127.588.469***	***Totaal passiva***	***125.592.541***	***127.588.469***

Bijlage 1.
Bijdrage per gemeente 2026-2029

	2026	2027	2028	2029
Achtkarspelen	€ 3.630.034	€ 3.807.025	€ 3.953.624	€ 4.103.481
Ameland	€ 975.314	€ 1.023.625	€ 1.062.579	€ 1.102.186
Dantumadiel	€ 2.404.111	€ 2.521.240	€ 2.618.382	€ 2.717.707
De Fryske Marren	€ 7.345.798	€ 7.705.010	€ 8.001.069	€ 8.303.412
Harlingen	€ 2.136.540	€ 2.240.790	€ 2.327.030	€ 2.415.165
Heerenveen	€ 6.871.227	€ 7.206.583	€ 7.483.887	€ 7.767.262
Leeuwarden	€ 18.598.216	€ 19.508.214	€ 20.257.472	€ 21.022.481
Noardeast-Fryslân	€ 6.114.268	€ 6.412.723	€ 6.659.454	€ 6.911.572
Ooststellingwerf	€ 3.464.533	€ 3.633.680	€ 3.773.466	€ 3.916.295
Opsterland	€ 3.878.742	€ 4.067.880	€ 4.224.511	€ 4.384.618
Schiermonnikoog	€ 278.172	€ 291.976	€ 303.072	€ 314.347
Smallingerland	€ 7.398.941	€ 7.759.871	€ 8.058.577	€ 8.363.871
Súdwest-Fryslân	€ 12.235.157	€ 12.832.666	€ 13.326.236	€ 13.830.508
Terschelling	€ 1.000.953	€ 1.050.341	€ 1.090.430	€ 1.131.245
Tytsjerksteradiel	€ 4.332.936	€ 4.544.420	€ 4.719.279	€ 4.897.961
Vlieland	€ 291.070	€ 305.466	€ 317.104	€ 328.944
Waadhoeke	€ 6.362.891	€ 6.673.648	€ 6.930.316	€ 7.192.542
Weststellingwerf	€ 3.323.992	€ 3.485.932	€ 3.620.246	€ 3.757.581
	€ 90.642.897	**€ 95.071.090**	**€ 98.726.733**	**€ 102.461.179**

2026

Bijdrage 2026	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.499.879	€ 179.942	€ 1.950.213	€ 3.630.034
Ameland	€ 203.998	€ 24.474	€ 746.843	€ 975.314
Dantumadiel	€ 1.016.800	€ 121.986	€ 1.265.325	€ 2.404.111
De Fryske Marren	€ 2.759.414	€ 331.049	€ 4.255.335	€ 7.345.798
Harlingen	€ 862.380	€ 103.460	€ 1.170.700	€ 2.136.540
Heerenveen	€ 2.751.869	€ 330.144	€ 3.789.215	€ 6.871.227
Leeuwarden	€ 6.844.733	€ 821.168	€ 10.932.315	€ 18.598.216
Noardeast-Fryslân	€ 2.437.237	€ 292.397	€ 3.384.633	€ 6.114.268
Ooststellingwerf	€ 1.372.241	€ 164.629	€ 1.927.662	€ 3.464.533
Opsterland	€ 1.597.282	€ 191.627	€ 2.089.833	€ 3.878.742
Schiermonnikoog	€ 51.650	€ 6.197	€ 220.325	€ 278.172
Smallingerland	€ 3.010.864	€ 361.216	€ 4.026.861	€ 7.398.941
Súdwest-Fryslân	€ 4.804.810	€ 576.437	€ 6.853.910	€ 12.235.157
Terschelling	€ 260.271	€ 31.225	€ 709.457	€ 1.000.953
Tytsjerksteradiel	€ 1.732.040	€ 207.794	€ 2.393.101	€ 4.332.936
Vlieland	€ 66.688	€ 8.001	€ 216.381	€ 291.070
Waadhoeke	€ 2.492.767	€ 299.059	€ 3.571.065	€ 6.362.891
Weststellingwerf	€ 1.407.472	€ 168.856	€ 1.747.665	€ 3.323.992
	€ 35.172.396	**€ 4.219.661**	**€ 51.250.839**	**€ 90.642.897**

2027

Bijdrage 2027	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.563.318	€ 195.340	€ 2.048.367	€ 3.807.025
Ameland	€ 212.626	€ 26.568	€ 784.431	€ 1.023.625
Dantumadiel	€ 1.059.806	€ 132.425	€ 1.329.009	€ 2.521.240
De Fryske Marren	€ 2.876.126	€ 359.379	€ 4.469.506	€ 7.705.010
Harlingen	€ 898.855	€ 112.314	€ 1.229.621	€ 2.240.790
Heerenveen	€ 2.868.261	€ 358.396	€ 3.979.926	€ 7.206.583
Leeuwarden	€ 7.134.237	€ 891.439	€ 11.482.538	€ 19.508.214
Noardeast-Fryslân	€ 2.540.322	€ 317.419	€ 3.554.982	€ 6.412.723
Ooststellingwerf	€ 1.430.281	€ 178.717	€ 2.024.682	€ 3.633.680
Opsterland	€ 1.664.840	€ 208.026	€ 2.195.014	€ 4.067.880
Schiermonnikoog	€ 53.835	€ 6.727	€ 231.414	€ 291.976
Smallingerland	€ 3.138.211	€ 392.127	€ 4.229.533	€ 7.759.871
Súdwest-Fryslân	€ 5.008.034	€ 625.765	€ 7.198.867	€ 12.832.666
Terschelling	€ 271.279	€ 33.897	€ 745.164	€ 1.050.341
Tytsjerksteradiel	€ 1.805.298	€ 225.576	€ 2.513.546	€ 4.544.420
Vlieland	€ 69.509	€ 8.685	€ 227.272	€ 305.466
Waadhoeke	€ 2.598.200	€ 324.651	€ 3.750.796	€ 6.673.648
Weststellingwerf	€ 1.467.002	€ 183.305	€ 1.835.625	€ 3.485.932
	€ 36.660.040	**€ 4.580.757**	**€ 53.830.294**	**€ 95.071.090**

2028

Bijdrage 2028	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.619.336	€ 208.918	€ 2.125.370	€ 3.953.624
Ameland	€ 220.245	€ 28.415	€ 813.920	€ 1.062.579
Dantumadiel	€ 1.097.782	€ 141.630	€ 1.378.969	€ 2.618.382
De Fryske Marren	€ 2.979.187	€ 384.359	€ 4.637.524	€ 8.001.069
Harlingen	€ 931.064	€ 120.121	€ 1.275.845	€ 2.327.030
Heerenveen	€ 2.971.040	€ 383.308	€ 4.129.540	€ 7.483.887
Leeuwarden	€ 7.389.879	€ 953.402	€ 11.914.190	€ 20.257.472
Noardeast-Fryslân	€ 2.631.350	€ 339.483	€ 3.688.621	€ 6.659.454
Ooststellingwerf	€ 1.481.533	€ 191.139	€ 2.100.794	€ 3.773.466
Opsterland	€ 1.724.496	€ 222.485	€ 2.277.529	€ 4.224.511
Schiermonnikoog	€ 55.764	€ 7.194	€ 240.114	€ 303.072
Smallingerland	€ 3.250.663	€ 419.383	€ 4.388.530	€ 8.058.577
Súdwest-Fryslân	€ 5.187.488	€ 669.262	€ 7.469.487	€ 13.326.236
Terschelling	€ 281.000	€ 36.253	€ 773.176	€ 1.090.430
Tytsjerksteradiel	€ 1.869.988	€ 241.256	€ 2.608.035	€ 4.719.279
Vlieland	€ 72.000	€ 9.289	€ 235.815	€ 317.104
Waadhoeke	€ 2.691.302	€ 347.217	€ 3.891.796	€ 6.930.316
Weststellingwerf	€ 1.519.569	€ 196.047	€ 1.904.630	€ 3.620.246
	€ 37.973.688	**€ 4.899.160**	**€ 55.853.886**	**€ 98.726.733**

2029

Bijdrage 2029	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.677.296	€ 222.967	€ 2.203.218	€ 4.103.481
Ameland	€ 228.128	€ 30.326	€ 843.732	€ 1.102.186
Dantumadiel	€ 1.137.074	€ 151.154	€ 1.429.478	€ 2.717.707
De Fryske Marren	€ 3.085.819	€ 410.206	€ 4.807.388	€ 8.303.412
Harlingen	€ 964.389	€ 128.199	€ 1.322.577	€ 2.415.165
Heerenveen	€ 3.077.380	€ 409.084	€ 4.280.797	€ 7.767.262
Leeuwarden	€ 7.654.380	€ 1.017.516	€ 12.350.585	€ 21.022.481
Noardeast-Fryslân	€ 2.725.532	€ 362.312	€ 3.823.728	€ 6.911.572
Ooststellingwerf	€ 1.534.560	€ 203.993	€ 2.177.742	€ 3.916.295
Opsterland	€ 1.786.220	€ 237.447	€ 2.360.951	€ 4.384.618
Schiermonnikoog	€ 57.760	€ 7.678	€ 248.909	€ 314.347
Smallingerland	€ 3.367.012	€ 447.586	€ 4.549.274	€ 8.363.871
Súdwest-Fryslân	€ 5.373.160	€ 714.268	€ 7.743.081	€ 13.830.508
Terschelling	€ 291.058	€ 38.691	€ 801.496	€ 1.131.245
Tytsjerksteradiel	€ 1.936.919	€ 257.480	€ 2.703.563	€ 4.897.961
Vlieland	€ 74.577	€ 9.914	€ 244.453	€ 328.944
Waadhoeke	€ 2.787.630	€ 370.567	€ 4.034.346	€ 7.192.542
Weststellingwerf	€ 1.573.958	€ 209.230	€ 1.974.393	€ 3.757.581
	€ 39.332.852	**€ 5.228.617**	**€ 57.899.711**	**€ 102.461.179**

Bijlage 2.
Investeringskredieten 2026

Investeringskredieten	Krediet 2026
Kantoormeubilair	236.386
Mobiele telefoons, tablets, iPads	149.296
Gebruikerssoftware	144.303
Systeem soft- en hardware	170.748
Werkplekautomatisering vanaf 2018	404.344
Overige kantoorinventaris	29.860
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	897.800
Organisatie	**2.032.737**
Werkplekautomatisering vanaf 2018	15.000
Overige kantoorinventaris	100.000
GGD	**115.000**
Ademlucht	2.534.520
Alarmeringsmiddelen	277.427
Dienstvoertuigen	286.686
Mobiele telefonie, tablets en iPads	86.848
Overige brandweerinventaris	1.002.669
Overige brandweervoertuigen	404.791
Persoonlijke beschermingsmiddelen	541.638
PM voer- en vaartuigen	358.515
Tankautospuiten	7.054.453
Gebouwen	1.903.970
Grond	563.061
Installaties	2.035.344
Overige (kantoor)inventaris	199.753
Renovatie en verbouwing	306.440
Brandweer	**17.556.115**
Werkplekautomatisering vanaf 2018	16.256
Crisisbeheersing	**16.256**
Totaal investeringskredieten	**19.720.108**

Investeringskredieten Brandweer 2026-2029

Categorie	2026	2027	2028	2029
Ademlucht	2.534.520	149.850	382.148	57.808
Alarmeringsmiddelen	277.427			
Dienstvoertuigen	286.686	377.843	283.421	256.001
Haakarmvoertuigen		253.610		
Hulpverleningsvoertuigen		76.332	233.574	79.415
Mobiele telefonie, tablets en iPads	86.848	88.585	108.894	124.307
Overige (kantoor)inventaris				165.154
Overige brandweerinventaris	1.002.669	259.903	302.628	266.865
Overige brandweervoertuigen	404.791		191.326	312.721
Persoonlijke beschermingsmiddelen	541.638	996.326	477.655	38.519
PM voer- en vaartuigen	358.515		151.109	2.154.163
Redvoertuigen			912.153	930.396
Tankautospuiten	7.054.453	4.653.585	650.761	2.648.222
Werkplekautomatisering			31.468	
Gebouwen	1.903.970	1.308.029	4.625.535	693.909
Grond	563.061	529.013	560.750	280.636
Installaties	2.035.344	1.919.103	4.392.573	1.185.909
Overige (kantoor)inventaris	199.753	196.442	525.651	265.578
Renovatie en verbouwing	306.440	226.506	435.414	902.478
Totaal	**17.556.115**	**11.035.127**	**14.265.060**	**10.362.081**